

Karanlığa Işık Tutmak

**Türkiye’de Çocukların
Cinsel Sömürü ve
Cinsel İstismarı**

**Son 12 Yılda
Yayınlanan Araştırmaların
Sistemik Değerlendirilmesi**

Kapak İllüstrasyonu: Gemma Agasca © Avrupa Konseyi
Basım Yeri: Alp Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
Basım Tarihi: Kasım 2014
ISBN: 978-605-86716-7-6

Türkiye'de Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismarı

Son 12 Yılda Yayınlanan Araştırmaların Sistemantik Değerlendirmesi

Prof. Dr. Runa İdil Uslu

Prof. Dr. Emine Gül Kapçı

Avrupa Konseyi'nin, Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasını öneren "BEŞTE BİR Kampanyası" Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) tarafından yürütülmektedir. Bu proje kapsamında hazırlanan bu döküman, pek çok kişinin değerli katkılarıyla oluşmuştur.

*Bu dökümanı hazırlayan **Prof. Dr. Runa İdil Uslu**'ya (Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi) ve **Prof. Dr. Emine Gül Kapçı**'ya (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü Öğretim Üyesi); makalelerin sistematik puanlanmasında katkı veren Yrd. Doç. Dr. Hamide Deniz Gülleroğlu'na ve Önay Çokluk'a; makale taranması sürecinde destek veren Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Referans Bölümüne, Gökçe Gül'e ve Prof. Dr. Banu Ergöçmen'e teşekkür ederiz.*

Ayrıca Uluslararası Çocuk Merkezinden Adem Arkadaş-Thibert (Kampanya Koordinatörü) ve Selim Cesur (Kampanya Yöneticisi) bu dökümanın hazırlanması sürecinde aktif olarak rol almıştır

İÇİNDEKİLER

Özet	1
Giriş	4
Yöntem	6
Bulgular	9
Tablo 1. Seçilmiş Makalelerin Nitelik Değerlendirme Bulguları	9
Tablo 2A. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCi) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları (2002-2004)	11
Tablo 2B. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCi) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları	12
Tablo 2C. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCi) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları (2009-2013)	13
Tartışma	15
Seçilmiş Araştırmaların Lanzarote Sözleşmesi'nin 18-23. Maddelerine Göre Sınıflandırılması	15
Seçilmiş Araştırmalara İlişkin Nitelik Değerlendirmesi	16
Seçilmiş Araştırmaların Alanyazına Katkısı ve Niteliğın Artırılmasına Yönelik Öneriler	17
Sınırlılıklar	24
Sonuç	25
Gelecekteki Araştırmalar İçin Öneriler	25
Kaynaklar	27
Ek I. Çocuklara karşı Cinsel Şiddetle İlgili Olarak 2002-2013 Döneminde Türkiye'de Yapılan Araştırmalardan Seçilmiş Makaleler	34
Ek II. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (maddeler 18-13)	44

KISALTMALAR

AK	Avrupa Konseyi
APA	American Psychological Association / Amerikan Psikoloji Derneği
BM	Birleşmiş Milletler
CAN	Journal of Child Abuse and Neglect / Çocuk İstismarı ve İhmal Dergisi
ÇCİ	Çocuk Cinsel İstismarı
ÇKCŞ	Çocuğa Karşı Cinsel Şiddet
CM	Child Maltreatment / Çocuğa Kötü Muamele
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EMDR	Eye Movement Desensitization Reprocessing / Göz Hareketleriyle Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme Tedavisi
ICAST	ISPCAN Child Abuse Screening Tools / Çocuk İstismarı İnceleme Araçları
ICC/UÇM	International Children's Center/Uluslararası Çocuk Merkezi
ISPCAN	International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect / Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Uluslararası Derneği
JCSA	Journal of Child Sexual Abuse / Çocuk Cinsel İstismarı Dergisi
MST	Multi Systemic Therapy / Çoklu Sistemik Terapi
RCT	Randomised Control Trial / Tesadüfi - Kontrollü Deneysel Araştırma
TSSB	Travma Sonrası Stres Bozuklukları

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Birinci aşama önleme faaliyetleri	Kamuya yönelik çocuğa karşı sömürü ve istismarı önlemeye yönelik eğitim, bilgilendirme ve diğer faaliyetler
Çocuğa karşı Şiddet (ÇKŞ)	Çocuğa karşı şiddet "çocuk istismarı ve çocuklara kötü muamele, sorumluluk, güven veya güç ilişkileri bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından filili veya potansiyel zararlar sonuçlanan her tür fiziksel veya duygusal kötü muameleyi, cinsel istismarı, ihmali veya ihmalkar davranışı, ticari veya başka amaçlı sömürüyü kapsar."
Çocuğa karşı Cinsel Şiddet (ÇKCŞ)	Cinsel şiddet ise bir kişi ya da grubun başka biri ya da gurubun istemediği, zarar veren cinsel içerikli fillilerin ya da kelimelerin kullanılması olarak tanımlanır. Cinsel saldırı ve cinsel sömürü ve istismar olarak da kullanılır.
Çocuk Cinsel İstismarı (ÇCi)	Çocuğun ne olduğunu kavrayamadığı, bilgilenmiş rıza veremeyeceği, gelişimsel olarak hazır olmadığı cinsellik içeren bir fiile çocuğu dahil etmek olarak tanımlanır. Çocuklar hem yetişkinler hem de diğer çocuklar tarafından cinsel istismara uğrayabilir; burada önemli olan yaşları ya da gelişimsel düzeyleri sonucu mağdur üzerinde sorumlu, güven ilişkisi içinde ya da yetkili ve güçlü konumda olmalarıdır. (Dünya Sağlık Örgütü)
Çocuk Cinsel Sömürüsü/ Ticari Cinsel Sömürüsü	Çocukları içeren pornografi, seks turizmi, cinsel sömürü, kölelik, insan ticareti/satışı, fuhuş ve cinsel şiddet olarak tanımlanır.
Çocuk Pornografisi	Çocuğu tasvir eden ve cinsel uyarılma amacıyla kullanılan materyallere ya da cinsellik içeren görseller
Görgül araştırma	Ampirik, bilimsel araştırmaya dayanan
Güç	Bir bireyin başka bir bireye cinsel fiillerle ya da kelimelerle zarar vermek amacıyla fiziksel, duygusal, sosyal ve ekonomik baskı uygulaması
Önleme	Çocuğa karşı cinsel şiddetin olmamasını sağlama, olmadan önleme
Risk faktörleri	İleride çocuk cinsel sömürüsü ve istismarı olabileceği olasılığına işaret eden çocukta, ailesinde ve/veya yaşanan çevrenin sahip olduğu özellikler ve davranış kalıpları
Sistemik Değerlendirme/ Meta Analiz	Geçmiş verilerin toplu halde çözümlenmesi/analizi

Özet

Avrupa Konseyi'nin 2007 yılında onayladığı **Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi)** 2011 yılında ülkemiz tarafından onaylanmış ve 2012 yılında Sözleşme yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmeyle bağlantılı olarak Avrupa Konseyi 2010 yılında çocuğa karşı cinsel şiddeti sonlandırmak için bir kampanya başlatmıştır. Avrupa Konseyi, kampanya için, Avrupa'da çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismarın yaygınlığını, risk alanlarını, hangi girişimlerin etkili olduğunu anlamak için, eldeki istatistik, bilgi ve gözlemlerin bir araya toplandığı ve analiz edildiği bir değerlendirme yapmış, kampanyasını ve savunuculuk stratejisini bunun üzerine şekillendirmiştir. Bu değerlendirme Avrupa'da her BEŞ çocuktan BİRİNİN cinsel şiddetin herhangi bir biçiminin mağduru olduğunu ortaya koymuştur.¹ Bundan dolayı Avrupa Konseyi kampanyasının adı **BEŞTE BİR** olmuştur.

Lanzarote Sözleşmesi, sözleşmeyi onaylayan her ülkenin, cinsel şiddetin önlenmesi için çocuklara ve ailelerine bilgi sağlayarak, onları güçlendirecek unsurları içeren bir kampanya yürütmesini öngörür. Sözleşmeyi onaylayan her ülkeye, ayrıca parlamento ve yerel yönetimlerini bilgilendirmeye ve sözleşmede belirtildiği gibi politika ve hizmet çözümleri geliştirmeye çağırır.

Lanzarote Sözleşmesi ve bağlantılı olduğu iki Avrupa Konseyi Sözleşmesi², çocuğa karşı cinsel şiddetin (ÇKCŞ) önlenmesi, çocukların güçlendirilmesi ve korunması ve faillerin cezalandırılması için gerekli bütün önlemleri içermektedir.

Bir sivil toplum kuruluşu olan Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) 2011 yılından bu yana Avrupa Konseyi ile yakın işbirliği içinde BEŞTE BİR kampanyasını Türkiye'de uygulamak için çalışmalar yapmaktadır. Avrupa Konseyinin, Eylül 2012'de Strasburg'da hükümetler ve STK'lar ile yaptığı toplantıda UÇM'nin bu kampanyayı Türkiye'de başlatması kabul edilmiştir.

Uluslararası Çocuk Merkezi'de Lanzarote Sözleşmesinin daha etkin uygulanabilmesi için, Türkiye'de konu ile ilgili tüm bilimsel yayınları tarayarak, bir sistematik değerlendirme yaparak çalışmalarına başlamıştır. Bu yayın bu sürecin bir ürünüdür.

Bilimsel araştırmalar, çocuklara karşı cinsel şiddetin (ÇKCŞ) nedenlerine ve önlenmesine yönelik başarılı girişimlere ışık tutar. Bu çalışmada, Türkiye'de ÇKCŞ konusunda 2002'den 2013'e kadar olan dönemde yapılmış ve yayınlanmış görgül (ampirik, bilimsel araştırmaya dayanan) araştırmalar değerlendirilmiştir.

¹ Kevin Lalor, & Rosaleen McElvaney. (2010). Overview of the nature and extent of "child sexual abuse in Europe" in Protecting children from sexual violence – A comprehensive approach. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

² Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Neden sistematik değerlendirme?

- Lanzarote Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi için, gerekli araştırma zemininin olması ve sorunların çözümüne yönelik sosyal politikaların kanıta dayalı olması gerekir.
- Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar konusunda yanlış ya da eksik birçok bilgi politika yapıcılara ulaşmaktadır. Bu bilgilerin karmaşıklığı içinde doğru seçim yapmak imkansızdır. Bu nedenle bu konudaki verileri bilimsel yöntemlerle sistematik bir değerlendirmeden geçirerek, kanıta dayalı, akılcı kararlara ulaşmak için kullanılabilir bilgi haline dönüştürmek gerekir.
- Sistematik değerlendirmeler, eldeki bilimsel bilginin tutarlılığı, tüm nüfus ve ortamlar için genelleştirilebilirliği, varsa hangi girişimlerin etkili olup olmadığını ve bulguların farklı nüfus grupları ve ortamlar için farklılık gösterip göstermediği konularını açığa kavuşturması açısından çok önemli bir araştırma tekniğidir.

Seçme ölçütlerini karşılayan toplam 49 araştırma, konu ve araştırma niteliği açısından değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre Türkiye'de ÇKÇŞ alanında yayınlanmış araştırmalar öncelikle çocukların cinsel istismarına odaklanmaktadır; çocuk pornografisi ve ticareti ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Yayınlanmış görgül araştırmalar, henüz sınırlı kalsa da, sayıca ve araştırma konularının çeşitliliği açısından bir artış görülmektedir. Nitelik analizi, araştırma niteliğinin artırılması ve etik standartlara uyulması açısından önlemler alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Araştırma konuları ve yöntem açısından ÇKÇŞ alanında ileride yapılacak araştırmalar için yeni bir gündem belirlenmiş ve özetlenmiştir.

Bazı temel bulgular

Araştırmaların niteliği: Seçilmiş araştırmaların sadece yüzde 16'sının temsil edici bir örnekleme gerçekleştirilmiş olduğu, %43'ünün amaçlarının, bulgularının ve sonuçlarının tutarlılığının yetersiz olduğu ve bulguların yeterli düzeyde tartışılmadığı bulunmuş, **sadece % 28'inin mevcut bilgi birikimine katkıda bulunduğu görülmüştür.** Yayınların %60'ında etik standartlara uymayla ilgili bir açıklama bulunmamıştır. Araştırma yöntemlerine ilişkin olarak tıbbi kayıtların aşırı kullanıldığı ve bu verilerin geçerliliğini ya da güvenilirliğini sağlayacak herhangi bir kaynağa başvurulmadığı belirlenmiştir. Tıbbi kayıtlara ya da mahkeme dosyalarına aşırı bağımlılık, sorunların belirlenmesini ve gerekçelendirilmesini sınırlandırmaktadır. Ayrıca, çok sayıda çalışmada geçerlilik ve güvenilirlik derecesi düşük ölçme araçlarına başvurulmuştur. Neredeyse tüm araştırmalarda yalnızca temel betimleyici istatistik analizler kullanılmıştır. Çocuk cinsel istismarı tanımı da araştırmadan araştırmaya farklılık göstermektedir.

Araştırmaların çeşitliliği: Türkiye'de 2002 yılından bu yana çocuk cinsel istismarı ile ilgili araştırmaların çeşitliliği artmıştır. **İnsanlığa karşı işlenmiş suç** olarak da nitelendirilen, çocukların alınıp satılabilen bir mal düzeyine düşüren, çocuğun insanlık onurunu ayaklar altına alan ve gazete haberlerinden ve

sınırlı sayıdaki ceza davasının kamuya yansımaları sonucu bilinen çocukların cinsel sömürsü konularında (cinsel amaçlı çocuk satışı, ticareti, fuhuşu ve pornografisi) hiç bir görgül araştırmaya rastlanmamıştır. Çocuk cinsel sömürsünün bir türü olan ve toplumumuzda yaygınlığı bilinen çocuk yaşta “**erken ve zorla evlilikler**” ile ilgili ise sadece üç görgül araştırmaya rastlanmıştır. Konuyla ilgili araştırmaların çoğu tıp bilimi araştırmalarından oluşmakta, sosyal bilim alanında araştırma bulunmamaktadır. Uluslararası dergilerde yayınlananlarla karşılaştırıldığında, Türkiye’de 2002 ile 2013 yılları arasında yayınlanan görgül araştırmaların sayısı çok sınırlı kalmaktadır.

Çocuklarla ilgili araştırmaların etiği: Araştırmaların %60’ında etik izin alınıp alınmadığını açıklanmamış ya da etik sorumluluk belirtilmemiştir. Kurumlardan etik izin alındığı açıklamasına yer veren araştırmalardan yalnızca ikisinde onaydan ve/ya da gizlilikten söz edilmektedir. Araştırmalar arasında tıbbi kayıt verilerini temel alanlarda, tıbbi verilerin korunması, verilerin erişilebilirliği, kimliğin gizli tutulması ya da gereksiz bilgilere yer verilmemesi gibi etik konulara ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Çocukların araştırma öznesi olduğu araştırmalarda, uluslararası çocuk araştırmaları etiği standartları olarak da benimsenen araştırma amacının çocuğun iyi olma haline katkıda bulunması, yöntemlerin çocuğa risk getirmemesi, zarar vermemesi, onay verme, gerektiğinde araştırmadan çıkabilme ve gizlilik gibi etik standartlara uyulup uyulmadığı bilgisi bulunmamaktadır.

Yaygınlık: Araştırmalar arasında sadece üç yaygınlık araştırması bulunmaktadır. Çocuk cinsel istismarı yaygınlık oranları ortaokul öğrencilerinde %6,4, lise kız öğrencilerde ise %13,4’tür. Buna karşılık, üniversite öğrencileri arasında oran %28 olarak bulunmuştur.

Araştırma Alanında Açıklar: Önleme programlarına ilişkin araştırmaların olmaması, meta-analize imkân tanımamakta ve böylece etkili bir önlemenin bileşenlerinin belirlenmesi açısından gerekli olan araştırma bilgisi bulunmamaktadır. Örneklem büyüklüğüne ve temsil ediciliğine sahip araştırmalar oldukça azdır. Yaygınlıkla ilgili araştırmalarının sınırlı kalması bir yana, çocuk cinsel istismarı olayları, zaman içinde sergilediği değişimler, bu olgunun coğrafi dağılımı ve ilgili risk faktörleri hakkında herhangi bir araştırma yoktur. Tekrarlayan istismar olaylarının ortaya koyduğu sorunla ilgili bir araştırma bulunmamaktadır. Çocuk cinsel istismarı ve sömürsünün ekonomik etkileri ile ilgili de araştırma bulunmamaktadır. Çocuk cinsel istismarı ve sömürsünden kurtulmuş çocukların tedavisine ilişkin araştırmalara da rastlanmamıştır. Çok disiplinli ortak çalışmalar ve çok merkezli araştırmalar bulunmamaktadır.

Türkiye’deki akademisyenler kariyerlerinde ilerlemek için kısa zamanda yayın yapma baskısı altında kalmaktadırlar. Bu baskı, görece kısa zaman sürelerinde gerçekleştirilen küçük ölçekli araştırmalara yol açmaktadır. Türkiye kaynaklı alanyazının önemli bir eksikliği de, hakemli dergilerde yayınlanan makalelerin ÇKCŞ ile ilgili akademik tezlerden kaynaklanmıyor oluşudur. Oysa kimi tezlerin araştırma alanındaki kimi boşlukları giderecek konuları ele almış olduğu görülmektedir. Yetkililerin, cinsellikle ilgili herhangi bir konuda araştırma izni vermeye isteksizlikleri nedeniyle yaygınlık araştırmalarının sayısının az olduğu düşünülmektedir.

Giriş

Türkiye’de 2012 yılında yürürlüğe giren, ve bir iç hukuk mevzuatı olan Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi, 2007), çocukların cinsel istismar ve sömürsünü önleme, bu suçların mağduru çocukları koruma ve failleri yargı önüne çıkarma amacıyla hazırlanmıştır. Sözleşme, önleyici ve koruyucu önlemler, suç teşkil eden fiiller, çocuk dostu araştırma ve kovuşturma usulleri ve cinsel suçları işleyenlere yönelik müdahale süreçlerini de içine alan geniş bir yelpazeyi içermektedir. Sözleşme, ayrıca bu alandaki uluslararası işbirliğine ve izleme mekanizmalarına da vurgu yapmaktadır.³

2010 yılında Avrupa Konseyi (AK) ile İtalya Eşit Fırsatlar Bakanlığı “Her Beş Çocuktan Biri” (BEŞTE BİR) adlı ortak bir kampanya başlatmıştır. Kampanya, ‘özel hukuksal araçlar ve kapsamlı bir farkındalık yaratma çalışması’ aracılığıyla çocukların cinsel istismarına (ÇCİ) karşı mücadeleyi amaçlamaktadır. “BEŞTE BİR”, Avrupada her beş çocuktan birinin bir tür cinsel istismar ve/ya da sömürüye maruz kaldığı gerçeğine atıfta bulunmaktadır.⁴

Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM), BEŞTE BİR kampanyasını Türkiye’de yürütmek için 2010 yılından bu yana Avrupa Konseyi ile birlikte çalışmaktadır. UÇM kampanyanın Türkiye’de yürütülmesi için Konsey’le 2012 yılında bir anlaşma imzalamış ve bu amaçla bir fon oluşturmuştur. Bu çerçevede UÇM, Türkiye’de çocuklara karşı şiddeti bu konudaki bireysel bildirim dayalı vakalar ve medya haberleri aracılığıyla izlemeye başlamıştır. Ocak 2010 ile Şubat 2014 arasında adli boyutu olduğu için medyanın dikkatini çeken 431 cinsel istismar ve sömürü ve 141 erken/zorla evlilik olayı derlenmiştir.⁵

Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi de Haziran 2002’de Türkiye’nin ikinci ve üçüncü dönem raporlarını değerlendirmiş ve taraf devletin veri toplama, veri analizi ve dağıtımını ile ilgili ulusal sistemini konsolide etmesi ve çocuklara karşı şiddetle ilgili bir araştırma gündemi oluşturmasını tavsiyesinde bulunmuştur. Ne var ki, çocuklara karşı cinsel şiddetle (ÇKCŞ) ilgili resmi veri ya hiç yoktur ya da son derece sınırlıdır.

³ Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, CETS No. 201 (2007). Erişim <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss567.pdf>

⁴ Avrupa Konseyi BEŞTE BİR Kampanyası http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/OurCampaign/objectives_en.asp

⁵ www.cocukhaklariizleme.org/harita

Nedir?

- Sistematik değerlendirme ve/veya meta-analizlere dayalı araştırma makalelerinin sonuçları kanıta dayalı sosyal politikaların geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır.
- Yanlılığı azaltma ve mevcut bilginin saydamlığını artırma özellikleri nedeniyle sistematik değerlendirmeler, tüm karar vericilere kanıt sunmada en uygun araçlardan biridir

Son otuz yıl içinde, dünyadaki pek çok ülkede ÇKCŞ ile ilgili görgül araştırmalar artmıştır. Browne ve Finkelhor'un çocuğun cinsel istismarının etkileri ile ilgili yazdıkları sistematik derleme makalesi (1986), ilk ve en fazla etki yaratan çalışmalardan biridir. Burada, çocukların ve ergenlerin katıldığı 15 araştırma ve yetişkinlerin katıldığı 12 araştırma değerlendirilmiştir. O zamandan bu yana yayınlanan araştırmaların sayısı, konunun çeşitli yönlerine ilişkin sistematik değerlendirmeler ve meta-analitik araştırmalar yapılmasını sağlayacak düzeye ulaşmıştır. Bu çalışmaların çoğunluğu dili İngilizce olan süreli bilimsel dergilerde yayınlanmıştır ve ABD'de gerçekleştirilen araştırmalardan oluşmaktadır (Fallon vd. 2009, Lalor & McElvaney 2008, Maniglio 2009, Mc Elvaney 2013, Putnam 2003). Bununla birlikte, daha yakın zamanlarda diğer kültürlere ait benzer yayınlar da alanyazında yer almaya başlamıştır (e.g., Ji vd. 2013).

Resmi istatistiklerin olmaması, alanyazında genelleştirilebilir geçerli bilgi yetersizliğini çocuk koruma alanında büyük bir açık olarak gören UÇM, BEŞTE BİR kampanyasına Türkiye'de çocuklara karşı cinsel şiddetle ilgili mevcut araştırmaların sistematik bir değerlendirmeye tabi tutulması ile başlamak istemiştir. Bu sistematik değerlendirme çalışmasının amaçları şunlardır:

1. Çocukların cinsel istismarı, sömürüsü ve çocuklara karşı şiddet konusundaki mevcut bilimsel yayınların, Lanzarote Sözleşmesi'nde ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve pornografisi ile ilgili Seçimlik Protokolü'nde yer alan yerleşik tanımlar ışığında eleştirel ve analitik bir değerlendirmeye tabi tutulması,
2. Mevcut araştırmalarda, Türkiye'de cinsel istismar ve sömürü olgusunu bütüncül biçimde kavramakta yetersiz kılan açıkların saptanması,
3. Mevcut araştırmaların güçlü yanlarını yeni araştırmaların geliştirilmesine yönelik bir hareket noktası olarak kullanarak, araştırma gündeminin nasıl geliştirileceğinin ve etik duyarlılıklara yaklaşım dâhil olmak üzere araştırmaların hazırlanmasında nasıl bir yöntemin izleneceğinin açık biçimde ortaya konulmasıdır.

Yöntem

Uluslararası Çocuk Merkezi, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ile birlikte yürüttüğü çalışmada Türkiye’de çocuklara karşı cinsel şiddet konusunda 2002 yılından günümüze kadar yayınlanan makaleleri taramıştır. Araştırma sorusundan hareketle önce yazı başlıkları ve özetleri taranmış, sonra tam metin yazı seçimine gidilmiştir. Araştırılan elektronik veri tabanları şunlardır: ISI-Web of Knowledge, EBSCO, JSTOR, MEDLINE, EMBASE, COCHRANE ve ULAKBİM –Türk Ulusal Veri Tabanları. Türkçe ve İngilizce olarak kullanılan anahtar sözcükler ise şunlardır: Çocuk istismarı, çocuğun cinsel istismarı, cinsel şiddet, çocuk satışı ve çocuk pornografisi. İkinci adımda, elektronik veri tabanlarında yer almayan makalelerin belirlenmesi için, ulaşılan yazıların kaynakçaları taranmıştır. Sonuç olarak, 2002-2013 döneminde uluslararası ve ulusal hakemli dergilerde yayınlanmış toplam 83 makaleye ulaşılmıştır.

Bu yayınlardan 24’ü alanla ilgili özet bilgi veren makalelerdir. Bunlardan 18’i çocuğun cinsel istismarı ve türlerini tanımlama gibi konuları kapsamaktadır (Tezel 2002, Kara vd. 2004, Topbaş M 2004, Akdoğan 2005, Uzunay & Koçak 2005, Gökler 2006, Çeçen 2007, Ovayolu vd. 2007, Tıraşçı & Gören 2007, Özkara vd. 2008, Ünal 2008, Aktepe 2009, Bahar vd. 2009, Yolcuoğlu 2009, Yolcuoğlu 2010, Pala vd. 2011, Boran vd. 2013 ve Kır 2013). Makaleler, mağdurların ve failerin özellikleri ve risk faktörleri, tıbbi-hukuksal değerlendirme yöntemleri, ÇKCŞ’nin belirtileri ve etkileri ve uluslararası alanyazında yer alan bulgulardan hareketle alınabilecek önlemler gibi konuları kapsamaktadır. Ayrıca, bu makalelerin çoğunluğu tanımlar, risk faktörleri ve alınması gereken önlemler gibi benzer alt başlıkları içermektedir. Makalelerden biri cinsel saldırıya uğramış çocukların tıbbi muayenesiyle ilgiliyken (Celbiş vd. 2011) bir diğeri çocuk istismarının ciltteki belirtilerinin tanımlanmasının önemi üzerinde durmaktadır (Ermertcan & Ertan 2010). Burada değinilen makalelerin tamamı, Türkiye’deki çeşitli kesimlerden okurlarda konuya ilişkin farkındalık yaratmayı ve çocuk istismarı konusunda temel bilgiler vermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, ÇKCŞ’nin ruh sağlığına verdiği zarar bağlamında ceza yasasını değerlendiren bir çalışmanın sonucuna ilişkin bir yorum da bu kaynaklar arasında yer almaktadır (Tümer vd. 2008). Başka iki çalışma Türkiye’de, ABD’de ve Avrupa’daki çeşitli ülkelerde çocukların cinsel istismarı bağlamında öngörülen cezalarla ilgilidir (Özkara vd. 2008, 2012). Son olarak, çok daha yakınlarda yapılan bir çalışma da Türkiye’deki çocuk koruma sisteminin iyileştirilmesinde ilgili mesleklerce, hükümetçe ve hükümet dışı kuruluşlarca atılan adımları ele almaktadır (Akço vd. 2013).

Bunların dışında, çocuklara karşı cinsel şiddetin çeşitli yönlerini vurgulama amacını taşıyan on olgu sunumu bulunmuştur. Bu olgu sunumu makaleleri örneğin, çocukların cinsel istismarında bir komplikasyon olarak transmetatarsal amputasyon (Özkara vd. 2004), ÇCİ’de teşhis güçlükleri (Karakaya vd. 2005), ÇCİ vakalarında uzman tanık olarak jinekolog (Faikoğlu vd. 2007), cinsel istismara yönelen ergenler (Doğan 2008), aynı aile içinde çoklu ensest (Saygılı & Gönenli 2008), gebelikle sonuçlanan baba-kız ensesti (Gündüz 2009), ÇCİ nedeniyle ağırlaşan migren (Kaleağası vd. 2009), kondiloma aküminatası (cinsel bölgedeki siğilleri) olan çocuklarda cinsel istismarın tanısındaki güçlükler (Bülbül vd. 2010), gerçek dışı ÇCİ iddiaları ve paranoid bozukluklar (Karanfil vd. 2011) ve gebelikle sonuçlanan kardeş ensesti (Aktepe

& Kocaman 2013) konularını ele almakta ve tartışmaktadır.

Çocukların cinsel sömürüsü ve istismarı konusunda toplam 134 tez raporuna erişilmiştir. Bu tezlerin ilgili oldukları bilim dalları ise şöyledir: sağlık (psikiyatri, çocuk ve ergen psikiyatrisi, pediatri, adli tıp, aile hekimliği, halk sağlığı ve hemşirelik); psikoloji, eğitim, hukuk, sosyoloji, antropoloji, ev ekonomisi, sosyal hizmetler, spor, iletişim bilimleri (habercilik ve radyo/televizyon), kamu yönetimi ve bilim ve teknoloji.

Bu gözden geçirmede kullanılan kapsama ölçütü, seçilecek yayınların 2002'den 2013'e kadar olan dönemde hakemli dergilerde yayınlanan görgül araştırma makaleleri olmasıdır. Dolayısıyla, alan bilgisi veren makaleler, vaka analizleri, tezler ve ilgili "gri literatür" ile hakemli olmayan dergilerde yayınlanan araştırmalar bu kapsamın dışında tutulmuştur. Sonuçta, hakemli dergilerde yayınlanan 49 özgün araştırma makalesi seçilmiştir (bkz. Ek I).

Değerlendirmede, Lanzarote Sözleşmesi'nde yer alan tanımlar benimsenmiştir. Buna göre:

- a. "Çocuk" 18 yaşın altındaki herhangi bir kişi anlamına gelir;
- b. "Çocuğun cinsel sömürüsü ve istismarı" bu Sözleşmenin 18 ila 23'üncü maddelerde belirtilen davranışları içerir;
- c. "Mağdur" cinsel sömürü veya istismara maruz kalan herhangi bir kişi anlamına gelir

Bu değerlendirmeye konu olan araştırmalara "seçilmiş makaleler" denilecektir. Seçilmiş makalelerin değerlendirilmesinde birkaç adım izlenmiştir.

1. Seçilmiş makaleler, Lanzarote Sözleşmesi'nin 18'den 23'e kadar olan maddelerinde tanımlanan cinsel istismar ve sömürü türlerine göre sınıflandırılmıştır: (bkz. Ek II).
 - ▶ Madde 18 çocuğun cinsel istismarı anlamına gelen fiil ve davranışları tanımlamaktadır;
 - ▶ Madde 19 çocuk fuhuşuyla ilişkin suçları konu almaktadır;
 - ▶ Madde 20 çocuk pornografisiyle ilgilidir;
 - ▶ Madde 21, bir çocuğun pornografik gösterilere katılımına ilişkin suçları ele almaktadır;
 - ▶ Madde 22, çocukların suistimali;
 - ▶ Madde 23 ise çocukların cinsel amaçlar için teşvikine ilişkindir.
2. Seçilmiş makaleler, örneğin sağlık, hukuk, sosyal çalışma ya da eğitim gibi, araştırmacıların yer aldıkları akademik alanlara göre sınıflandırılmıştır.
3. Seçilmiş makaleler bir nitelik değerlendirmesine tabi tutulmuştur. Bu amaçla, mevcut yayınların aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmesi için 0 - 3 arasında bir puanlama formu hazırlanmıştır. (Tablo 1)

Değerlendirme Ölçütleri

- a. Kuramsal temel ve/ya da alanyazın taraması
- b. Araştırmanın gerekçesi
- c. Araştırma probleminin ifadesi
- d. Etik konularla ilgili açıklama
- e. Araştırma deseninin yeterliliği
- f. Veri toplamının uygunluğu
- g. İstatistik analizlerinin yeterliliği
- h. Örneklemen temsil ediciliği
- i. Örneklem büyüklüğü
- j. Ölçümlerin güvenilirliği, geçerliliği ve/ya da uygunluğu
- k. Araştırma amacı, bulguları ve sonuçları arasında tutarlılık
- l. Tartışmanın yeterliliği
- m. Sınırlılıklarla ilgili açıklama
- n. Mevcut bilgi birikimine katkı

Her makale, belirli bir ölçütü ne ölçüde karşıladığına göre puanlanmıştır (tam karşılıyor = 3; kısmen karşılıyor - yeterli = 2; kısmen karşılıyor - yetersiz = 1 ve karşılamıyor = 0). Eldeki çalışmayı hazırlayan iki yazar ile Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Bölümü'nden iki akademisyen, her makaleyi yukarıdaki 14 ölçüte göre bağımsız olarak puanlamıştır. Ardından, değerlendiriciler arası güvenilirlik için Kappa istatistiği hesaplanmıştır. 14 ölçüt üzerinde iki kategorili (0= karşılamıyor ya da 1= kısmen ya da tam olarak karşılıyor) görüş birliği ağırlıklı Kappa katsayısıyla hesaplanmış; bu değer her bir ölçüt için 0.71 ile 0.84 aralığında değiştiği görülmüştür. Elde edilen bu sonuç, değerlendiriciler arasında önemli ölçüde görüş birliği olduğunu ortaya koymaktadır (Viera ve Garrett, 2005; 0.00 = çok yetersiz, tesadüfi bile sayılamayacak görüş birliği; 0.01-0.20 = sınırlı ölçüde görüş birliği; 0.21-0.40 = bir ölçüde görüş birliği; 0.41-0.60 = orta ölçüde görüş birliği; 0.61-0.80 = önemli ölçüde görüş birliği ve 0.81-0.99 = hemen hemen tam bir görüş birliği). Görüş farklılıkları ise iki yazar tarafından ele alınmış ve uzlaşma yoluyla çözülmüştür.

Son olarak, mevcut araştırmaların Türkiye'deki cinsel istismarı bütüncül biçimde kapsamaktan alıkoyan boşlukları belirlemek üzere dördüncü bir değerlendirme ölçütüne başvurulmuştur. Alanda saygınlığı kabul edilen üç süreli yayın incelenmiştir, bunlar: "Child Maltreatment", "Child Abuse & Neglect" ve "Journal of Child Sexual Abuse" dergileridir. İnternet temelli bir araştırmayla bu üç uluslararası derginin 2002, 2008 ve 2013 yıllarında yayınlanmış tüm sayılarında yer alan görgül araştırmalar taranmış ve araştırma konularına göre seçilmiş makalelerle karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Seçilen makalelerin hepsi, çocuğun cinsel istismarı teriminin karşılığı olan fiil ve davranışları tanımlayan Lanzarote Sözleşmesi'nin 18. Maddesine göre sınıflandırılmıştır. Bu makaleler arasında, 19-23. Maddelerde tanımlanan çocuklara karşı cinsel şiddet konusunu ele alan herhangi bir çalışmaya erişilememiştir. Ayrıca yayınların büyük çoğunluğu psikiyatri, halk sağlığı, adli tıp ve hemşirelik gibi tıp dallarındandır (N= 40). Beş çalışma eğitim, geri kalan çalışmalar da hukuk, sosyal bilimler, iktisat ve siyaset bilimi alanlarındandır.

Yapılan nitelik değerlendirmesi, araştırmaların çoğunun değerlendirme kalitesi ölçütlerine göre yetersiz kaldığını göstermiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Seçilmiş Makalelerin Nitelik Değerlendirme Bulguları

0= gereklilikleri karşılamıyor, 1= gereklilikleri kısmen karşılıyor –yetersiz, 2= gereklilikleri kısmen karşılıyor-yeterli, 3= gereklilikleri tam olarak karşılıyor

Ölçüt	0 n (%)	1 n (%)	2 n (%)	3 n (%)	n(%)
Kuramsal temel /alanyazın taraması	8 (16,3)	20 (40,8)	14 (28,6)	7 (14,3)	49 (100)
Araştırmanın gerekçesi	15 (30,6)	11 (22,4)	18 (36,7)	5 (10,2)	49 (100)
Araştırma probleminin ifadesi	7 (14,3)	20 (40,8)	17 (34,7)	5 (10,2)	49 (100)
Araştırma deseninin yeterliliği	8 (16,3)	26 (53,1)	12 (24,5)	3 (6,1)	49 (100)
Veri toplamının uygunluğu	3 (6,1)	28 (57,1)	10 (20,4)	8 (16,3)	49 (100)
İstatistik analizlerinin yeterliliği	3 (6,1)	28 (57,1)	12 (24,5)	6 (12,2)	49 (100)
Örneklemin temsil ediciliği	18 (36,7)	23 (46,9)	3 (6,1)	5 (10,2)	49 (100)
Örneklem büyüklüğü	7 (14,3)	24 (49)	11 (22,4)	7 (14,3)	49 (100)
Ölçümlerin güvenilirliği / geçerliliği / uygunluğu	11 (22,4)	22 (44,9)	8 (16,3)	8 (16,3)	49 (100)

Ölçüt	0 n (%)	1 n (%)	2 n (%)	3 n (%)	n(%)
Araştırma amaçları, bulguları ve sonuçları arasında tutarlılık	7 (14,3)	14 (28,6)	21 (42,9)	7 (14,3)	49 (100)
Tartışmanın yeterliliği	4 (8,2)	17 (34,7)	21 (42,9)	7 (14,3)	49 (100)
Sınırlılıklarla ilgili açıklama	25 (51)	9 (18,4)	8 (16,3)	7 (14,3)	49 (100)
Mevcut bilgi birikimine katkı	18 (36,7)	17 (34,7)	12 (24,5)	2 (4,1)	49 (100)
Etik konularla ilgili açıklama	Açıklanmamış 29 (59,2)		Açıklanmış 20 (40,8)		49 (100)

Herhangi bir çalışmanın kuramsal temelinden ve alanyazın taramasından, genel olarak konuyu ve taşıdığı önemi sunması beklenir. Genel olarak değerlendirildiğinde çalışmaların %40'ının konuyu ve önemini yeterince tanıttıkları sonucuna varılmıştır. Bunun gibi, çalışmanın gerekçesi –gerekçe ve sorunun ortaya konuluşu- incelenen çalışmaların %45'inde yeterli biçimde açıklanmıştır. Seçilen çalışmaların araştırma deseni, veri toplama, istatistiksel analizler, örneklem büyüklüğü ve kullanılan ölçümlerin geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin analizler, bu oranın %30-40 arasında değiştiğini göstermektedir. Seçilen araştırmaların yüzde 16'sının temsil edici bir örnekleme gerçekleştirildiği görülmüştür. Çalışmaların yarısından fazlasının (%57) amaçların, bulguların ve sonuçların tutarlılığı açısından yeterli olduğu ve bulguların yeterli düzeyde tartışıldığı saptanmıştır. Yaklaşık %30'unda sınırlılıklar belirtilmiştir. Sadece yüzde 28'inin ise mevcut bilgi birikimine katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak, %40'ında etik standartlara uymayla ilgili bir açıklama yer almaktadır.

Çocuklara karşı şiddet konusunda önde gelen üç dergide 2002, 2008 ve 2013 yıllarında yayınlanan araştırmalarda ele alınan konularla ilgili internet temelli taramanın sonuçları aşağıda Tablo 2A, 2B ve 2C'de sırasıyla verilmektedir.

Tablo 2A. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCİ) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları (2002-2004)

Uluslararası Araştırmalar 2002	Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 2002 - 2004
<p>Child Maltreatment (CM)</p> <ul style="list-style-type: none">ÇCİ ile ilgili nitelermelerYeniden cinsel suç işleme riski <p>Child Abuse and Neglect (CAN)</p> <ul style="list-style-type: none">Cinsel suçlarda gelişimsel risk faktörleriFail stratejileriEbeveyn psikopatolojisiYeniden cinsel istismar vakaları ve ilgili risk faktörleriCinsel istismara maruz kalmış çocuklarda sorunlu cinsel davranış profilleriÇCİ olgu profilleriCinsel istismara maruz kalmış gençlerin kendilerinin istismarcı olmalarının önlenmesiCinsel suçlarda risk faktörleri (cinsel mağduriyet, ana-babaya bağlanma)Psikolojik uyum ve psikopatolojiErgenler arasında partner şiddeti ve tecavüzüÇocukların cinsel ve fiziksel istismar bildirimlerinde tutarlılık <p>Journal of Child Sexual Abuse (JCSA)</p> <ul style="list-style-type: none">Çocuklara karşı cinsel istismarda yüklemeSuçlunun istismara maruz kalmış olması ve psikopatolojiCinsel suç faillerinin tedavisiTedaviyle ilgili konular (belleğin yeniden kazanımı, cinsel eğitim)Akut stres tepkileri, mağdurlarda PTSD ve diğer psikopatolojiKültürel ve dinsel özelliklerFailin itirafını etkileyen etmenlerEnsestOtorite sahibi kişilerce istismarÇocuğun cinsel istismarıyla ilgili algılar: Genel görüşler, hukuksal görüşlerBildirimi yapılmış çocuk cinsel istismarı olaylarına sosyal tepkilerBağlanma kuramıyla ilişkilerSri Lanka'da çocuğun cinsel istismarı	<ul style="list-style-type: none">Genç yetişkin erkeklerde çocuklukta istismar deneyimleri

Tablo 2B. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCi) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları (2005-2008)

Uluslararası Araştırmalar 2008	Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 2005-2008
Child Maltreatment (CM) <ul style="list-style-type: none">▪ Cinsel davranış sorunları olan ve cinsel suç işleyen çocuklarla ilgili politikalar▪ Farklı gruplarda çocuğun cinsel istismarının tarihçesi▪ Çocuklara kötü muamele ve madde bağımlılığı▪ Tedavi sonuçları ve suç oluşturan filler▪ Zorunlu bildirimle ilgili yasal düzenlemeler▪ Kültürel özellikler▪ Tedavinin meta-analizi▪ Psikolojik uyum ve psikopatoloji	<ul style="list-style-type: none">▪ Genel pratisyenlerin ÇCi'ye ilişkin bilgi ve tutumları▪ Üniversite öğrencileri arasında aynı cinsel yönelme, çocukluk döneminde cinsel istismarı ve intihara karşı davranışlar▪ Cinsel istismarın kız lise öğrencileri arasındaki yaygınlığı▪ Çocukluk dönemindeki travmatik deneyimlerin ergenlik dönemindeki yakın ilişkilere etkisi▪ Çocuk istismarı ve ihmali demografik ve klinik yönler▪ Tecavüz olgularının faili suça iten nedenlere göre sınıflandırılması▪ Erken evlilik ve evlilik adetlerine ilişkin görüşler▪ Çocuk istismarı, zihinsel sağlık ve bildirim zorunluluğu
Child Abuse and Neglect (CAN) <ul style="list-style-type: none">▪ Cinsel fillerden yeniden hüküm giyme oranları▪ Suçlunun istismara maruz kalmışlığı ve psikopatoloji▪ Travma dayanıklılığı ile ilgili konular▪ Çocuk koruma hizmetleri ve ceza adaleti örnekleri karşılaştırması▪ Çocuğun cinsel istismarına ebeveyn tepkileri▪ Cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda terapiye başlayan / terapiyi reddeden aileler▪ Çevrimiçi cinsel yönlendirme / taciz▪ Tayvan'ın kırsal kesiminde ergenler arasında yaygınlık ve bağlantılar▪ Honduras, El Salvador ve Guatemala'da çocuğun cinsel istismarı boyutları▪ Faillerde risk faktörleri: değerlendirme ve meta analiz▪ Psikolojik uyum ve psikopatoloji▪ Gelişim üzerindeki etkiler▪ Çin'de ÇCi'nin yaygınlığı ve uzun dönemdeki sonuçları▪ Arnavutluk'ta çocuk kaçakçılığı▪ Cinsel istismara maruz kalmış çocukların evlatlık alınmasıyla ilgili konular▪ Ergen açıklamalarında epidemiyoloji▪ Kuzey İrlanda ceza adaleti sisteminde pişmanlık	
Journal of Child Sexual Abuse (JCSA) <ul style="list-style-type: none">▪ Enses ve ebeveynle etkileşim▪ Cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda travma belirtilerini etkileyen faktörler▪ Tedaviyle ilgili konular▪ Açıklama ile ilgili konular (cinsiyete göre farklılıklar)▪ Genç suçlulara karşı tutumlar▪ Din görevlilerince ÇCi ile ilgili konular▪ Cinsel istismarın cinsel kimlik oluşumu üzerindeki etkisi	

Tablo 2C. Çocukların Cinsel İstismarı (ÇCİ) Alanında Yapılan Araştırmaların Kaynakları ve Konuları (2009-2013)

Uluslararası Araştırmalar 2013	Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 2009 - 2013
<p>Child Maltreatment (CM)</p> <ul style="list-style-type: none">ÇCİ'ye ilişkin nöropsikolojik bulgularÇCİ'de travma sonrası gelişimEv dışı bakımda görülen yaygınlıkHapisteki duygusuz-umursamaz erkek çocuklar arasında kötü muamele profilleriÇocukların adli süreçlerde açıklamalarını dinleyen kişilere bakışıÇocuklar için ruh sağlığı hizmetlerinde ırksal/etnik eşitsizliklerGelişimsel psikopatoloji bakış açısıKötü muameleyle maruz kalan çocuklarda karar verme eksiklikleri <p>Child Abuse and Neglect (CAN)</p> <ul style="list-style-type: none">Aile içi çatışma ve duygusal iyi olma durumuÇCİ ve ergenlerde ruh sağlığı (geniş doğum kohortunda sorunlar, madde bağımlılığı, sosyal ve akademik işlevler)Çocukluğunda istismara uğrayan yetişkinlerde ruh sağlığı (travma semptomları, intihar girişimleri, yaşlılık depresyonu, sosyal destek aranışı)Ebeveynler arası şiddete tanık olma ile ergenlikte kız/erkek arkadaşla şiddet uygulama arasındaki ilişkiBirleşik Krallık'ta çocuklara kötü muamele ve diğer mağduriyet türlerinin yaygınlığı ve etkisiÇin'de çocukların cinsel istismarı: 27 araştırmanın meta-analiziKötü muamele sonrası dayanıklılıkRisk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerin kavranmasında entegre, nüfus temelli verilerin değeriMadde bağımlılığı ve yineleyici cinsel istismara maruz kalmaSağlık profesyonelleri ve çocuk bakıcıları için olumlu bir zorunlu bildirim süreci tasarlanmasıKardeş istismarı24 aylık pilot MST-Daha Güçlü Aileler Programının sonuçlarıZambiya'daki çocukların travma odaklı bilişsel davranışçı tedavisinin değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">Disiplinler arası çocuk koruma ekipleri kurulmasıZihinsel geriliği olan çocuklarda ÇCİ'nin özellikleriÇCİ'nin sosyo-demografik ve klinik yönleriÇCİ'nin toplumsal ve duygusal sonuçlarıSokaklarda çalışan çocukların istismarıErken evlenmenin nedenleri ve zihinsel sağlık üzerindeki etkileriAile içi şiddeti etkileyen etmenlerCinsel istismar faillerinin karakteristik özellikleriÜniversite öğrencilerinin kız çocuklara karşı aile içi şiddete bakışıKarara bağlanmış ensest vakalarının değerlendirilmesiÇCİ ve ergenlerde/yetişkinlerde psikiyatrik belirtilerTıp personelinin ÇCİ farkındalığıÇCİ mağdurlarının psikiyatrik değerlendirmesi ve takibiÇCİ'de algılanan ebeveyn kabulü/reddi ve psikopatolojisiÇCİ'nin öz benlik algısı ve teslimiyetçi davranış üzerindeki etkisiİdrar yolları belirtilerinin değerlendirilmesiOkul temelli psiko-eğitsel cinsel istismarı önleme programının etkililiğiÇocuklarda olası bir travma nedeni olarak savcı ve yargıçların tutumlarıÇocukları enseste maruz kalan annelere ilişkin profesyonellerin görüşüÇalışan çocukların istismarı ve etkili olan faktörlerÇCİ geçmişi olan kadınlarda grup psikoterapisi

Uluslararası Araştırmalar 2013

- Pekin, Çin'de küçük çocukların cinsel istismarı önleme konusundaki bilgi ve becerileri
- Çin'de daha düşük cinsel istismar oranlarının açıklanması
- Çocuk göçü ve çocuk kaçakçılığı

Journal of Child Sexual Abuse (JCSA)

- Cinsel suç işleyen çocukların kaydı
- Ergen yaşlarda yeniden cinsel suç işleme eğilimi
- Özel gruplarda ergen yaşlarda cinsel suç işleme (otizm, ebeveynleri)
- Tedaviyle ilgili konular (ensest mağdurları için grup terapisi, Brezilyalı kızlar için bilişsel davranışçı grup terapisi)
- Ticari amaçlı cinsel sömürü (sokak hizmetleri, yaşam boyu deneyim)
- Risk faktörleri (ekonomik durgunluk)
- Erkek-kız kardeş, kız-kız kardeş enesti
- Bilgisayar yardımı kendi kendine anonim görüşmeler
- Psikopatoloji (Güney Afrika'da PTSD ve yaşam kalitesi, yetişkinlerde psikiyatrik sorunlar ve sonucu olan suçlar, mağdurların ve cinsel suç işleyenlerin nöropsikolojisi)
- Çocuk koruma - savunu merkezleri deneyimi
- Ölçme (zamanında ÇCI'ye maruz kalmış yetişkin stereotipleri)
- Arap ebeveynlerin ÇCI'ye tepkileri
- Çocuğu cinsel istismara uğramış, suça katılmamış ebeveynlerin / bakıcıların yaşadıkları sorunlar
- Çevrimiçi/İnternette ÇCI
- ÇCI önleme eğitimi
- ÇCI ve kimlik çözülmesi sorunları
- Çocuk cinsel istismar mağdurlarının algıları (meta-analiz)
- Tanzanya'da ebeveynlerin bildirimde bulunma deneyimi
- Tıbbi muayene sırasında bilgilendirilme ile ruhsal tepkilerin ilişkisi
- Danışmanlık uygulamalarını etkileyen faktörler (cinsel suçlarla ilgili inançlar)
- Çeşitli tedavi tekniklerinin etkililiği

Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 2009 - 2013

- ÇCI'nin önlenmesinde sağlıklı aile yapısının önemi
- Küçük yaşlardaki cinsel suçluların özellikleri
- Okullarda şiddet ve cinsel istismarın yaygınlığı ve bağlantıları

Tablo 2A, 2B ve 2C'de görüldüğü gibi, yıllar geçtikçe Türkiye'de yapılan araştırmalar hem sayıca artmakta hem de ele alınan konular çeşitlenmektedir. Daha yakın zamanlarda yapılan araştırmalardan kimileri önceki araştırmaları tekrarlar (örneğin profesyonellerdeki farkındalık, kliniklere yönlendirilen mağdurların sosyo-demografik özellikleri gibi) diğerleri ceza adaleti işlemleri, ÇCI'nın önlenmesi ya da iyileştirilmesi gibi pratik sonuçları olan konuları araştırmaktadır. Son zamanlarda, örneğin sokaklarda çalışan çocuklar ya da çocuk suçlular gibi özel gruplara odaklanan araştırmalar da görülmektedir.

Tartışma

Lanzarote Sözleşmesi (2007) genel bir ilke olarak, imzacı tüm taraf ülkelerin çocukların her tür cinsel sömürsünü ve istismarını önleyecek ve çocukları koruyacak gerekli yasal ya da diğer önlemleri alması gerektiğini belirtmektedir (Madde 4). Madde 10-2b'de, çocukların cinsel sömürsü ve cinsel istismarı olgusunu gözlemleme ve değerlendirme amacıyla veri toplanmasına yönelik mekanizmalar oluşturulmasının önemi vurgulanmaktadır. Geçerli ve güvenilir verilerin toplanması açısından ise nitelikli bilimsel araştırmaların özendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu rapor;

1. Çocukların cinsel sömürsü, istismarı ve çocuklara karşı şiddet konusunda Türkiye'de yaşayan nüfus kesimleri üzerinde yapılan görgül araştırmaların eleştirel ve analitik bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamıştır.
2. İkinci amaç ise, mevcut araştırmaları cinsel sömürü ve istismar olgusunu bütüncül biçimde kapsamaktan alıkoyan eksikliklerin belirlenmesidir.
3. **Son amaç** ise, etik duyarlılıkları da dikkate alarak, yeni bir araştırma gündeminin ve izlenecek yöntemin nasıl oluşturulması gerektiğini belirtmektedir.

Seçilmiş Araştırmaların Lanzarote Sözleşmesi'nin 18-23. Maddelerine Göre Sınıflandırılması

Seçilmiş araştırmalara bakıldığında, çocuğun cinsel istismarının başlıca araştırma konusu olarak belirlendiği görülmektedir. Kuşkusuz, çocuğun cinsel istismarı temel konudur. Ancak, **eşit önemdeki çocuk fuhşu, pornografisi, ticareti, çocukların cinsel amaçlı satışı gibi çocuk cinsel sömürsünün değişik biçimleri konusunda hiç araştırma olmaması bu alanda önemli bir boşluğa işaret etmektedir.** Uluslararası alanyazına bakıldığında ise bu son konulardaki araştırmaların son otuz yıl içinde giderek arttığı görülmektedir (örneğin, Silbert 1981, Debabrata 1998, Kelly & Regan 2000, Agbu 2003, Adepoju 2005, Bastia 2005, Orchard 2007).

Bu çalışmada **erken ve zorla evlilikle** ilgili üç araştırma bulunmuştur ve bunlar çocuğun cinsel istismarı kapsamında değerlendirilmiştir. Ancak, alanyazında çocuk evliliği ile çocuk ticari cinsel sömürsünün, işin içindeki ekonomik alışveriş, seçim özgürlüğünün olmayışı ve çocuğun rıza gösterme hakkının ihlali gibi açılardan benzerlikler taşıdığına işaret edilmektedir (Mikhail 2002). Ulusal istatistikler (Adalet Bakanlığı, 2012) ve seçilmiş araştırmaların bulguları **Türkiye'deki tüm evliliklerin yaklaşık üçte birinin 18 yaşın altında gerçekleştirildiğini göstermesine karşın çocuk evliliklerini ele alan görgül araştırmaların çok az oluşu Türkiye'deki araştırmalar alanında önemli bir boşluğa işaret etmektedir.**

Seçilmiş Araştırmalara İlişkin Nitelik Değerlendirmesi

Alanyazın, araştırma amaçları ve gerekçesi

Mevcut araştırmalara ilişkin nitelik değerlendirmesi, çalışmaların yarısında alanyazının daha titiz taranması gerektiğini ortaya koymuştur. Araştırma amaçlarının çoğunlukla muğlak kaldığını ve araştırma gerekçesinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. Araştırma amaçları ve sonuçlardaki tutarsızlık bir başka sorundur ve kimi araştırmalarda ulaşılan sonuçların aşırı genellendiği görülmektedir. Araştırmaların çoğunda sınırlılıklar net ve ayrıntılı biçimde belirtilmemiştir. Ayrıca tıbbi kayıtlara ya da mahkeme dosyalarına aşırı bağımlılık, sorunların belirlenmesini ve gerekçelendirilmesini sınırlandırmaktadır.

Etik ilkelere uyum

Çocuk araştırmalarında etik çok yönlü bir kavramdır. Bilimsel araştırmaya yönelik tutumlar, araştırma sürecine nasıl yaklaşılacağı, araştırma bulgularının nasıl yayılacağı, araştırma süreci boyunca etik ilkelerin gözetilmesi ve uygun davranış kurallarının belirlenmesi, bu kavramın çeşitli yönleridir.

Çocuklarla ilgili araştırma etiği konusunda Powell ve Fitzgerald (2012) Hill'den hareketle (2005, s. 81) Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme 'de yer alan dört hakkı öne çıkarmaktadır.

Bunlar;

- çocuğun iyiliği (örneğin araştırma amacının çocuğun iyi olma haline katkıda bulunması),
- koruma (örneğin yöntemlerin çocuğa risk getirmemesi, zarar vermemesi),
- memnuniyet (örneğin çocuğun katılım ve katkı nedeniyle kendini mutlu hissetmesi),
- tercih ve katılımdır (örneğin onay verme, gerektiğinde araştırmadan çıkabilme ve gizlilik).

Araştırma etiğinin muhtemelen en görünür yanı kurumlardan etik izin alınmasıdır. Ancak, bu iznin alınmış olması, çocuklarla ilgili araştırma süreci boyunca etik kurallara uyulmasını başlı başına güvenceye almaya yetmez. Bu değerlendirme kapsamında yer alan çalışmaların yaklaşık %60'ı (n=29) etik izin açıklamamış ya da etik sorumluluk belirtmemiştir. Kurumlardan etik izin alındığı açıklamasına yer veren araştırmalardan (n=20) yalnızca ikisinde onaydan ve/ya da gizlilikten söz edilmektedir. Seçilmiş araştırmalar arasında tıbbi kayıt verilerini temel alanlarda, örneğin tıbbi verilerin korunması, verilerin erişilebilirliği, kimliğin gizli tutulması ya da gereksiz bilgilere yer verilmemesi gibi etik konulara ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

%60 etik onay yok

Araştırma yöntemi

Nitelik değerlendirmesinin bir başka boyutu da araştırma yöntemine ilişkindir. Daha önce de değinildiği gibi, yöntemsel sorunlardan biri, tıbbi kayıtların aşırı kullanımı ve bu kullanıma eşlik etmek üzere verilerin geçerliliğini ve/ya da güvenilirliğini sağlayacak herhangi bir bilgiye başvurulmamasıdır. Ayrıca, **çok sayıda çalışmada geçerlilik ve güvenilirlik derecesi düşük ölçme araçlarına başvurulmuştur**. Dahası, araştırma deseninin yeterliliğine ilişkin sorunlar da vardır ve hemen hemen tüm araştırmalarda yalnızca temel betimleyici istatistik analizler kullanılmıştır. Pek çok araştırmada görülen durum, bazı açılardan güçlü olunmasına karşın diğerlerinde sorunlar bulunmasıdır.

Örneklem büyüklüğü ve temsili

Elinizdeki değerlendirmenin ulaştığı en çarpıcı bulgulardan biri, **örneklem büyüklüğüne ve temsil ediciliğine sahip araştırmaların azlığıdır**. İlgili bir başka bulgu da yalnızca **12 araştırmanın çocuk ya da ergen nüfus üzerinde yapılmış olmasıdır**. Bu durumun olası bir açıklaması, gerek klinik ortamlarda gerekse genel nüfus içinde cinsel istismara maruz kalan çocukların belirlenmesindeki güçlülüdür. Bu güçlülüğün nedenlerinden biri, yetkililerin, cinsellikle ilgili herhangi bir konuda araştırma izni vermeye isteksizliklerinden kaynaklanması olabilir. Ayrıca, ÇCI'nin tanımı da araştırmadan araştırmaya farklılık göstermektedir. Örneğin kimi araştırmacılar ÇCI'yi yalnızca zorla ilişkiye girme ve mahrem bölgelere dokunma olarak tanımlarken (örneğin, Alikashioglu vd. 2006) diğerleri daha geniş tanımları benimsemiştir. Bir başka faktör, **ortak çalışmaların olmayışıdır** ki bu da çok merkezli araştırmaların yapılmasını engellemiştir. Bunlara, Türkiye'deki akademisyenlerin maruz kaldıkları **yayın yapma baskısı** da eklenebilir; kastedilen, akademik kariyerde ilerlemek için belirli sayıda görgül araştırmanın yayınlanmış olması gerekliliğidir. Bu baskı, görece kısa zaman sürelerinde gerçekleştirilen küçük ölçekli araştırmalara yol açmış olabilir.

Seçilmiş Araştırmaların Alanyazına Katkısı ve Niteliğin Artırılmasına Yönelik Öneriler

Genel olarak alındığında, seçilmiş araştırmaların mevcut alanyazına katkısı azdır. Bunun nedenlerinden biri, örneğin cinsel istismar mağduru çocukların sosyo-demografik özellikleri ve psikiyatrik belirtileri gibi zaten yerleşiklik kazanmış bulguların tekrarıdır. Dahası, bir grup araştırmada da yola oldukça değerli amaçlarla çıkmışken, daha sonraki yöntemsel sorunlar bu araştırmaların etkisini önemli ölçüde azaltmıştır.

Gelecekteki görgül araştırmalar, araştırma sorununun seçilmesi ve gerekçelendirilmesi, araştırma yöntemi, makalenin yapılandırılması, içeriği ve netliği gibi başlıklardaki uluslararası ölçütleri (APA 2010) izleyerek araştırma ve yayın ölçütlerini daha iyi belirlemelidir.

Bu ölçütler hiç kuşkusuz salt ÇKÇŞ araştırmalarına sınırlı değildir; toplumsal, eğitsel, tıbbi vb. gibi tüm bilimsel araştırma alanları için geçerlilik taşır. Araştırmada nitelik değerlendirmesine bağlı kalınması, önleme ve müdahale politikalarının geliştirilmesinde ve uygulanmasında azami verimlilik sağlayacaktır.

Dünyada yaygın biçimde araştırılmış konular, Türkiye'deki kültürel, bölgesel, hukuksal ve sosyoekonomik farklılıklar gözetilerek yeniden araştırılabilir. Sözelimi, ÇÇİ söz konusu olduğunda durumu açıklamama ya da cayma sorunu Türkiye'ye özgü kültürel/bölgesel özelliklerden ya da hukuk sisteminin işleyişindeki kimi özel sorunlardan kaynaklanıyor olabilir.

Türkiye 'de ÇÇİ araştırmalarına kaynaklık eden bilim dalları

Eldeki bulgulara göre **Türkiye'de ÇKÇŞ araştırmaları asıl olarak tıp bilimleri alanında çalışan araştırmacılarca gerçekleştirilmiştir.** Gerçi ÇKÇŞ çoğu kez bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlanır; ancak, gerçekte psikoloji, sosyoloji, hukuk, sosyal hizmetler, eğitim ve ekonomi gibi alanlarla güçlü bağları olan disiplinler arası bir konudur. Buna karşın seçilmiş makaleler arasında bu disiplinlerden kaynaklanan araştırma sayısı çok azdır.

ÇKÇŞ alanında Türkiye'de bundan böyle yapılacak araştırmaların çeşitli disiplinlerden kaynaklanması kritik önem taşımaktadır; çünkü sorun ancak bu yolla birbirini tamamlayan çeşitli açılardan ele alınabilir.

Seçilmiş araştırmalardaki araştırma konuları ile uluslararası alanyazın arasında bir karşılaştırma

Çocuk istismarı ve ihmali alanyazınına bu alanda önde gelen üç dergide yer alan makalelere bakıldığında, araştırmaların, amaç açısından bir değişim geçirdiği görölmektedir. **2002 yılında yayınlanan araştırmalar, daha temel konulara odaklanmaktaydı;** yetişkinlerin kendi çocukluk dönemi deneyimlerini temel alan vaka ve yaygınlık araştırmaları, risk faktörleri, algılar ve yüklenme, cinsel davranış profilleri, davranışsal sorunlar ve cinsel istismar mağduru çocukların psikolojik uyumunun sağlanması gibi. Suçlularla ilgili araştırmalar ise gelişimsel risk faktörleri, yeniden suç işleme riskini etkileyen faktörler ve fail stratejileri gibi konuları ele almaktadır. Ayrıca, görece daha az olsa bile tedavi stratejileri ve etkililik gibi başlıklar üzerinde duran araştırmalar da vardır.

2008'de de risk faktörleri gibi temel konular üzerinde araştırmalar görölmektedir; ancak bu kez batılı olmayan ölkelerdeki yaygınlığı konu alan araştırmalara görece daha fazla rastlanmaktadır. Ayrıca, ensest, ÇÇİ'ye ilişkin ebeveyn algıları, ceza sisteminin müdahalesi, travma sonrası stres bozuklukları (TSSB) ve tıbbi/psikiyatrik müdahale gibi konularda daha fazla araştırma görölmektedir. Din görevlilerinin karıştıkları ÇÇİ olayları üzerine araştırmalar da Journal of Child Sexual Abuse dergisinin 2008 yılı sayılarında önemli bir yer tutmaktadır.

Son olarak, **2013 yılında, araştırmaların daha özel gruplara odaklandığı ve daha gelişmiş araştırma desenlerinden yararlanıldığı görölmektedir**; örnekler: özel gruplarda (örneğin, ev dışı bakım altındaki çocuklar) yaygınlık, belirli gruplarda yeniden mağduriyet (örneğin madde bağımlılığıyla bağlantılı olarak), ergen yaşlarda cinsel suçları işleyenler (özel gruplar, yeniden suç işleme), adli tıp görüşmeleri sırasında çocukların yaptıkları açıklamaları dinleyenler, çocuklara kötü muamelenin gelişimin çeşitli yönleri üzerindeki etkisi, yılmazlıkla ilgili değişkenler (travma sonrası büyüme dâhil), tedavinin etkileri ve izleme çalışmaları, çocuk göçü ve ticareti ile ticari amaçlı cinsel sömürü. Bu konuları kapsayan araştırmaların yanı sıra dikkat çeken bir başka bulgu da yaygınlık araştırmalarının batılı olmayan bir ülkede, Çin'de meta-analitik bir araştırmanın gerçekleştirilmesine olanak tanıyacak sayı ve düzeyde gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Uluslararası dergilerde yayınlananlarla karşılaştırıldığında, Türkiye'de 2002 ile 2013 yılları arasında yayınlanan görgül araştırmaların sayısı çok sınırlı kalmaktadır. Örneğin, **2002 ile 2005 yılları arasında yayınlanan bir tek araştırma vardır** ve genç yetişkin erkeklerin çocukluk dönemlerinde maruz kalmış oldukları cinsel istismar dâhil her türlü istismarını ele almaktadır. Araştırma konuları açısından bakıldığında, **çalışmaların önemli bir bölümü çocuklarla çalışan profesyonellerin farkındalık düzeylerinin belirlenmesine ve farkındalık yaratmanın öneminin vurgulanmasına yöneliktir**. Türkiye'de son on yıl içinde ÇÇİ konusunda farkındalık tıp mesleğinden olanlar arasında gerçekten hızla artmış ve hastanelerde çocuk koruma birimleri başarılı biçimde oluşturulmuştur. Seçilmiş araştırmaların çoğunluğu, cinsel şiddete maruz kalan çocukların değerlendirilmesi ve bildirimleri bağlamında bu ekiplerin uygulamalarına ilişkindir (örneğin, Ağırtan vd. 2009). Ayrıca, bir gözlem de şudur:

Türkiye'deki araştırmalar ÇÇİ bağlamındaki farkındalık, teşhis ve bildirim konusunda temel betimleyici veriler sunarken, uluslararası alanyazında yer alanlar ağırlıklı olarak yaygınlık, önleme ve tedavi gibi başlıkları ele almaktadır.

ÇÇİ araştırmalarında kritik konulardan biri de durumun açıklanmasıdır. Yaşanılmış olan durumun açıklanması örüntülerine ilişkin alanyazın gözden geçirildiğinde (McElvaney 2013) çocukların ve yetişkinlerin çoğunluğunun yaşadıklarını ileri yaşlara gelmeden, hatta araştırmanın yapıldığı tarihe kadar açıklamadıkları görölmektedir. **Açıklama yapıldığında olabileceklerden duyulan korku bu gecikmenin nedenidir** (Goodman-Brown vd. 2003; c.i. McElvaney 2013). Bunun, Türkiye'deki durum açıklamalarını da engelleyen önemli bir faktör olduğunu söyleyebiliriz. Oysa bu değerlendirme için seçilen çalışmalar arasında yalnızca biri durumun açıklanmasındaki zamanlamayı ele almaktadır (Gündüz vd. 2011).

Dolayısıyla, Türkiye'deki alanyazında görülen bir başka boşluk açıklamama/gecikmiş açıklama sorunudur ve bu sorunun yaş, cinsiyet, coğrafi mekân ve nedensellik faktörleri itibarıyla kapsamlı biçimde araştırılması gerekmektedir.

Açıklamanın hukuksal sonucu zorunlu bildirimdir. Zorunlu bildirim, mağdur çocukların ve ailelerinin yaşamlarında önemli değişikliklere yol açmaktadır. Açıklamanın ardından çocuklara inanılmamakta, çocuklar suçlanmakta ve ebeveynlerin reddiyle karşılaşabilmektedir (Summit 1983). Ayrıca, böyle durumlarda ailelerin akrabalık ilişkilerinde, maddi durumlarında, mesleklerinde ve ikamet yerlerinde değişiklikler ve kayıplar olduğu da belirtilmektedir (Massat & Lundy 1998). Dolayısıyla çocukların ve ailelerinin durumu açıklamakta isteksiz davrandıkları, ilk söylediklerini geri alma eğilimi sergiledikleri görülmektedir. **Türkiye’de, açıklama ve bildirim sonrasında çocukların ve ailelerinin yaşadıkları güçlüklerle ilişkin yayınlanmış bir araştırma yoktur.** Bunun gibi, açıklamanın zamanlamasına ilişkin çalışma bir yana, açıklamama ve ilk söyleneni sonra geri alma gibi başlıklarda yapılmış çalışma da yoktur. Bundan sonraki araştırmaların bir odağı da açıklamama, gecikmiş açıklama ve geri alma gibi durumların ardındaki nedenlerin araştırılması olmalı, ayrıca açıklama sürecindeki güçlüklerin aşılmasına yönelik yöntemler üzerinde durulmalıdır. Yetişkinlerle gerçekleştirilen geriye dönük araştırmalar, açıklamayı çocukluk dönemlerinde yapmış olanlar ve yapmayanlar açısından bir dizi değişkenin karşılaştırılmasına imkân tanıyacak şekilde tasarlanabilir. Örneğin: açıklamanın / açıklamamanın temelindeki faktörler, açıklamanın zamanlaması, gelişimsel psikopatoloji, yaşam kalitesi, açıklamaya ilişkin görüşler vb. gibi.

Yukarıda sözü edilen süreçte çocukları korumayı amaçlayan yasal düzenlemelerin yaşama geçirilmesi de sorunludur. Örneğin, **ilgili yasa çocuklarla yalnızca bir kez görüşme yapılmasını ve bu görüşmenin daha sonraki kullanımlar için kayda alınmasını öngörürken, hukuk süreçlerinde çocuklarla çoğunlukla birden çok görüşme yapıldığı ve çocukların birkaç kez fiziksel muayeneden geçirildikleri anlaşılmaktadır** (Pashı 2009). İleride yapılacak araştırmaların bu tür sonuçlara odaklanması, politikaları belirleyenlerin de çocukları ve ailelerini, suça karışmayan aile üyelerini sürecin yol açacağı ikincil travmadan korumak üzere sistemde gerekli değişiklikleri yapmaları gerekmektedir.

Benzer biçimde, **ÇCİ bildiriminde bulunan profesyonellerin karşılaşabilecekleri olumsuzlukları inceleyen araştırma da yoktur.** Türkiye’de bireysel olarak bildirimde bulunan kimi profesyonellerin failerin tehditlerine ve/ya da intikamcı tepkilerine maruz kaldıkları bilinmektedir ve böyle durumların diğerlerini hukuk yollarına başvurmadan caydırdığı söylenebilir. Bildirimleri özendirmek için profesyonellerin kimlikleri gizli tutulmalı ve kendilerine destek verilmelidir.

Yayınlanmamış araştırmalar konusu

Doktora ve yüksek lisans tezleri saygın bilgi kaynakları arasındadır. Ancak ne yazık ki bu çalışmalar nadiren geniş kitlelerce okunmaktadır. Tezlere ek olarak, bilimsel toplantılarda sunulan–görgül çalışmalara dayalı sunumlar da değerli bilgiler içermektedir. Türkiye kaynaklı alanyazının bir başka önemli eksikliği de hakemli dergilerde yayınlanan makalelerin ÇKCŞ ile ilgili akademik tezlerden kaynaklanmıyor oluşudur. Oysa kimi tezlerin araştırma alanındaki kimi boşlukları giderecek konuları ele almış olduğu görülmektedir (örneğin Kurdoğlu 2008, Pashı 2009).

Çocuğun cinsel istismarında olgu sıklığı ve yaygınlığı araştırmaları

Türkiye’de ÇKÇŞ araştırmaları alanında görölen boşluğu kapatmaya yönelik kapsamlı bir plan geliştirilecekse işin en başında sorunun kökenini ve nedenlerini anlamaya dair büyük nüfus kitleleri ile olgu sıklığı ve yaygınlığı araştırmaları (epidemiyolojik, sosyal bilimler) çalışmaların yapılması gerekir. Betimleyici epidemiyolojik araştırmalar, herhangi bir halk sağlığı sorununun vaka ve yaygınlık oranları, zaman içindeki değişimleri ve coğrafi dağılımı hakkında bilgi sağlar (Gabriel ve Michaud, 2009). Betimleyici olgu sıklığı ve yaygınlığı araştırmaları, risk faktörlerini belirleyerek, ÇKÇŞ’nin önlenmesine yönelik politika kararlarına ve kanıta dayalı uygulamalara yardımcı olur.

Halen seçilmiş araştırmalar arasında üç yaygınlık araştırması bulunmaktadır. Bunlardan biri ortaokul (6-8. sınıflar) öğrencileriyle yapılmıştır (Yıldırım vd. 2013). İkincisi liseye giden kız öğrencilerle (Alikaşifoğlu vd. 2006), üçüncüsü ise üniversite öğrencileriyle (Eskin vd. 2005) gerçekleştirilmiştir. Yaygınlık oranları ise ortaokul öğrencilerinde %6,4, liseli kız öğrencilerde ise %13,4’tür. Buna karşılık oran, üniversite öğrencileri arasında çok daha fazladır (%28). Bu farklılıklar örneklemelerin değişen yaş aralıklarından kaynaklanıyor, çocuk büyüdükçe oranlar da artıyor olabilir. Genel olarak alındığında yaygınlık oranlarındaki değişkenlik uluslararası alanyazında da de gözlenen ortak bir husustur (Pereda vd. 1994) ve bu durum ÇCI’nin tanımındaki farklılıklara ve ölçümlerde farklı araçlara başvurulmasına da bağlanmaktadır. Örnek olarak, üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada (Eskin vd. 2005) psikometrik olarak sağlam bir araca, Çocukluk Travma Ölçeği’ne (Pennebaker & Susman 1988) başvurulmuştur. Bu anket ÇCI’nin değerlendirilmesine yönelik beş madde içermektedir. Buna karşın liseye giden kız öğrencilerle yapılan çalışmada ÇCI’yi vücudun mahrem yerlerine dokunulması ve zorla ilişki şeklinde operasyonel olarak tanımlanan iki soru yöneltilmiştir (Alikaşifoğlu vd. 2006).

Literatürde yaygın biçimde karşılaşılan benzer değerlendirme sorunları nedeniyle Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Uluslararası Derneği (ISPCAN), çocuk istismarının yaygınlığını ve derinliğini kavramaya yardımcı olmak üzere, araştırmacıların kültür, zaman ve araştırılan gruplar hakkında veri toplayıp karşılaştırmalara gidebilmelerini sağlayacak ortak araçlar (ICAST) geliştirmiştir (Zolotor vd. 2009). ICAST üç formdan oluşmaktadır: a) çocuğun evde şiddete maruz kalma-tanıklık etme durumunu araştırmaya yönelik bir ebeveyn görüşmesi b) henüz bağımsızlıklarını kazanmış yetişkinler için bir genç yetişkin versiyonu ve c) 11 yaşından büyük çocuklar için bir çocuk formu. ICAST Türkçeye de çevrilmiştir (Alikaşifoğlu vd. 2006).

Yaygınlıkla ilgili araştırmalarının sınırlı kalması bir yana, ÇCI olayları, zaman içinde sergilediği değişimler (insidans), bu olgunun coğrafi dağılımı ve ilgili risk faktörleri hakkında herhangi bir araştırma yoktur. Gelecekteki araştırmalarda atılacak ilk adım da Türkiye nüfusunu temsil etmek üzere yaygınlık, zaman içinde sergilediği değişimler ve risk faktörlerini belirleyecek çalışmalar olacaktır. Genel olarak alanyazın üç tür araştırmaya işaret etmektedir: Anket soruları ya da ölçeklerden hareketle, çocukları, ebeveynlerini ya da yetişkinlerin çocukluğunda ÇCI’ye maruz kalanları konu alan çalışmalar. Çocuklar ya

da ebeveynlerle yapılan araştırmalarda karşılaşılan başlıca güçlükler sosyal beğenirlikle ilgili konular ya da damgalanmayla ilgili sorunlardır. Ayrıca, bu araştırmaların hukuksal ya da etik sorunlara yol açma olasılığı da vardır. Yaygın bir başka yaklaşım da yetişkinlere çocukluk dönemlerinde maruz kaldıkları istismar deneyimlerinin sorulmasıdır. Ancak bu tür araştırmalar da geçmişi yanlı hatırlamayla ilgili sorunlar nedeniyle sorgulanmaktadır. Kimi dezavantajları da olmakla birlikte, Türkiye'deki Cİ alanyazını bu üç veri toplama yöntemini temel alan daha fazla araştırmayı gerektirmektedir. Yaygınlık oranlarındaki farklılıklar en önemli sorunlar arasında yer aldığından, bulguların karşılaştırılabilmesi ve uluslararası ortak çalışmaların teşviki açısından ICAST gibi tüm dünyada tanınan araçların kullanılması tavsiye edilmektedir.

Yaygınlık araştırmaları aynı zamanda sosyal ve nüfus özelliklerine bağlı değişkenlerin dışında çeşitli risk faktörlerinin değerlendirilmesine de olanak sağlar. Seçilmiş alışmalar arasında tıbbi kayıtları temel alan araştırmalar yaygın grlmektedir. Tıbbi kayıt verileri sosyal ve nüfus özelliklerine bağlı risk faktörlerine ilişkin belirli bir anlayış kazandırmakla birlikte, klinik örneklemle sınırlı kaldığından bunları kullanan araştırmaların temsil ediciliği de düşmektedir. Alanyazın ebeveyn psikopatolojisi ya da alkol/madde bağımlılığı gibi risk faktörlerini vurgulamaktadır. Aslında, risk faktörleri ile risk grupları (kültürel, sosyoekonomik, bölgesel vb.) birbiriyle bağlantılıdır. Türkiye'deki yaygınlık araştırmaları, farklı risk gruplarının tanımlanmasına, nleme ve müdahale programlarının planlanmasına imkân tanımak üzere sosyoekonomik düzey farklılıklarını, coğrafi dağılımı ya da diğer sosyal ve nüfus özelliklerine bağlı değişkenleri dikkate almalıdır.

Ayrıca, seçilmiş araştırmalar arasında herhangi bir zaman içinde sergilediği değişimleri gösteren ve görülme sıklığı çalışması yoktur. Grlme sıklığı oranları, Cİ mağduru çocukların durumunu inceleyen ve müdahalelerde bulunan tıp merkezlerine ya da ocuk koruma merkezlerine yapılan sevklerle sınırlı kalmaktadır. Oysa sevk oranlarının gerçek KCş oranlarının çok altında kaldığı iyi bilinen bir gerçektir. Grlme sıklığı araştırmaları, belirli bir yıldaki KCş oranlarının ve zaman içindeki değişimin belirlenmesi açısından önemlidir. Bununla bağlantılı olarak mevcut değerlendirmenin işaret ettiği bir başka boşluk da boylamsal (aynı hedef grup ile belli aralıklarla tekrarlanan) araştırmaların olmayışıdır.

Nedensel faktörlerin belirlenmesinin başlıca yöntemi olan boylamsal araştırmalar, araştırmacılara risk faktörlerinin tekil etkisini ya da ortak etkilerini belirleme olanağı sağlar ve bu da araştırma ve nleme/müdahale stratejilerini geliştirmelerinde profesyonellere yardımcı olur (bakınız, Brown vd. 1998). **Oranların, risk gruplarının ve KCş sonuçlarının daha doğru belirlenmesi için çocuklarla, ebeveynleriyle, tıbbi ya da diğer kurumsal kayıt verileriyle iyi tasarlanmış boylamsal araştırmaların gerçekleştirilmesi gerekir (MacMillan vd. 2007).**

ÇKCS ile ilgili önemli bir başka araştırma alanı ise tekrar, yani olayın yinelenmesidir. Ne yazık ki, tekrarlayan istismar olaylarının ortaya koyduğu sorunla ilgili bir araştırma bulunmamaktadır. Boylamsal araştırma desenlerinin bir başka avantajı da tekrar oranları ve ilgili faktörler konusunda değerli bilgiler sağlamasıdır. Pratikte, ÇKCS'yi önlemeye yönelik psiko-eğitim programlarının da tekrar oranlarının azaltılmasına yardımcı olacaktır.

Çocuklara karşı cinsel şiddetin ekonomik yönleri

ÇKCS'in ekonomik sonuçları da ciddidir. Çocuklara kötü muamelenin, yetişkinlik döneminde de süren, ruh sağlığında bozulma, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı, riskli cinsel davranışlara yönelme, obezite ve suça eğilim gibi olumsuz sonuçlara yol açtığı belirtilmektedir (Gilbert vd. 2009). ÇCI'nın erkek mağdurlarının işsiz kalma ve düşük gelir riskleri daha fazladır (Barett & Kamiya 2012). ABD'de, çocuk sağlığı hizmetleri, çocuk refahı, adalet sistemi, yetişkinlerde sağlık ve verimlilik yitimi gibi kategorilerin önemli maliyetlere yol açtığı tahmin edilmektedir (Fang vd. 2012). Türkiye'de ise ÇKCS'nin ekonomik maliyeti yapılacak araştırmalarla politika belirleyenlere gösterilmeli, böylece hükümet kuruluşları ÇKCS'ye karşı önlemler ve erken müdahale stratejileri geliştirip uygulamaya özendirilmelidir.

Önleme ve müdahale alanlarında araştırma ihtiyacı

Günümüzdeki alanyazından farklı olarak, aşağıdaki örneklerde yer alan koruma ve müdahale stratejilerinin değerlendirildiği çalışmaya rastlanmamıştır: cinsel suç işleyenlerin kayıt altına alınması (Tewksbury 2010), cinsel istismara maruz kalmış gençlerin kendilerinin istismarcı olmalarının önlenmesi (Bentovim 2002), sağlık profesyonelleri ve bakım verenler için kolaylaştırıcı bir rapor verme sisteminin geliştirilmesi (Pietrantonio vd. 2013) ya da vasi desteğiyle ilgili konular (Bolen & Lamb 2002).

ABD gibi ülkelerde, **okul temelli önleyici programlar⁶ ve çocuklarla birlikte çalışan profesyonellerin eğitime yönelik programlar⁷ kamu yönetimi tarafından etkili biçimde uygulanmıştır**. Görüldüğü kadarıyla, önleme içerikli araştırmaların sayıca azlığı Türkiye'deki araştırmalar açısından bir başka kritik eksikliklerdir. Örneğin, cinsel istismarın önlenmesine yönelik okul temelli bir programın etkililiğini ele alan tek bir araştırma belirlenebilmiştir. Oysa farklı önleme programlarına ilişkin araştırmaların belirli biri sayıda olması, meta-analize imkân tanınması ve böylece etkili bir önlemenin bileşenlerinin belirlenmesi açısından gereklidir.⁸

⁶ Örneğin Amerikan Federal Çocuk Refahı Kurumu'nun önleme uygulamaları için <https://www.childwelfare.gov/preventing/programs/types/schoolbased.cfm>

⁷ Örneğin Amerikan Federal Çocuk Refahı Kurumu'nun eğitim uygulamaları için <https://www.childwelfare.gov/preventing/developing/training.cfm>

⁸ Meta-analitik çalışmaların yapılabilmesi için önceden belirlenmiş asgari bir araştırma sayısı yoktur. Ağırlıklandırma örneklem büyüklükleri ile ilişkili olduğundan, örneklem ne kadar büyükse etki büyüklükleri de o kadar kararlı olacaktır.

Ayrıca bu sayede okullar da kendi programlarına dâhil edecekleri en iyi eğitim programını seçme imkânı bulabilirler. Önleyici programlar farklı yaşlardaki çocukların gelişimsel özelliklerini dikkate almalı, programı yürütecek görevlilerin eğitimi de buna göre gerçekleştirilmelidir.

Türkiye'deki okulların pek çoğunda görev yapan okul danışmanları önleyici programların yürütülmesi açısından uygun meslek elemanlarıdır. Türkiye'de çeşitli okullarda on yılı aşkın bir süredir ebeveyn eğitimi programları uygulanmaktadır. Bu programlar çocuk istismarı ve ihmali konusunu da kapsamakla birlikte, bu programların ebeveynlere ne ölçüde yarar sağladığının ve genel olarak önlemeye ne kadar katkıda bulunduğu açısından boylamsal araştırmalara da ihtiyaç vardır.

ÇKÇŞ mağduru çocukların tedavisine ilişkin araştırmaların olmayışı, bir kez daha, Türkiye'deki alanyazının önemli bir eksikliğine işaret etmektedir. Elinizdeki değerlendirme için seçilen araştırmalar arasında yalnızca biri çocukluğunda cinsel istismara maruz kalmış yetişkin kadınlarla grup terapisi üzerinedir. Uluslararası alanyazında ise ÇCİ'nin tedavisiyle ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. ÇCİ ile ilgili travma sonrası stres bozuklukları ve depresyon gibi psikiyatrik sorunların tedavisi söz konusu olduğunda alanyazın özellikle Bilişsel Davranışçı Terapi ve göz hareketleriyle duyarsızlaştırma ve yeniden işleme tedavisi (Eye Movement Desensitization Reprocessing – EMDR) üzerinde durmaktadır. Ayrıca, sosyal çalışmacılar, psikologlar, psikiyatristler ve pedyatristlerden oluşan ekiplerin yaptıkları ev ziyaretlerinin de sonuç verici olduğu belirtilmektedir. Türkiye'de klinik gruplarla yapılan araştırmalar, cinsel şiddete maruz kalmış çocukların psikiyatrik tedavi ve izlemindeki yetersizlikler üzerinde durmaktadır. (Tıraş vd. 2009, Perdahlı-Fiş vd. 2010, Öztop & Özel Özcan 2010, Uğur vd. 2012). Mağdur çocuklar ve ailelerine uygun tıbbi ve psikiyatrik tedavi ve izlem hizmetlerinin verilmesini sağlayacak politikalara ivedilikle ihtiyaç duyulmaktadır. Bu açıdan, mağdurların tedavi ihtiyaçlarının belirlenmesi için görgül araştırmalara, tıbbi/psikiyatrik müdahalelerin ne ölçüde etkili olduğunu değerlendirmek için de tesadüfi - kontrollü deneysel araştırmalara (RCT) gerek vardır.

Sınırlılıklar

Bu değerlendirmenin bir sınırlılığı, bilimsel toplantılarda gerçekleştirilen sözel ve poster sunumlarını, yüksek lisans ve doktora tezlerini ve diğer yayınlanmamış araştırma raporları ile seçilmiş elektronik veri tabanlarının dışında yer alan diğer “gri” alanyazını kapsamamasıdır. Ayrıca, çalışmanın son on yılla sınırlanması da 2002 yılından önceki görgül araştırma makalelerinin kapsam dışında kalmasıyla sonuçlanmıştır. Bir başka sınırlılık da, yüksek öncelikli araştırma konularının seçilmesinde Türkiye'de ÇKÇŞ konusunda deneyimli akademik uzmanların görüşlerinin alınmamış olmasıdır.

Sonuç

2002 yılından bu yana yayınlanmış görgül araştırmaları kapsayan bu değerlendirmeden çıkan sonuçlar iki ana kategoride özetlenebilir: araştırma konuları ve araştırma kalitesi. En başta vurgulanması gereken nokta, yayınlanan görgül araştırma sayısının çok az olmasıdır. **12 yıllık bir zaman kesitinde yalnızca 49 araştırma bulunabilmiştir.**

Araştırma konularına gelince; değerlendirme, bugüne dek araştırılan konuların çeşitlilik aısından sınırlı kaldığını göstermektedir. En başta, araştırmalar çocuğun cinsel istismarı ile sınırlı kalmıştır; dolayısıyla çocuk fuhşu, çocuk pornografisi, çocukların cinsel amaçlarla baştan çıkarılması gibi diğer başlıklar ele alınmamıştır. Çocuğun cinsel istismarıyla ilgili araştırmalar da birkaç konuya sınırlı kalmaktadır. Üzerinde en fazla araştırma yapılan konu, klinik grubun sosyo-demografik ve psikiyatrik özellikleridir. Görece sık ele alınan bir başka konu da sağlık alanındaki profesyonellerin ÇCI konusundaki farkındalık düzeyleridir. Gerçekleştirilen birkaç yaygınlık araştırması ergenleri ve genç yetişkinleri konu almaktadır. ÇCI'nin çocuklar üzerindeki sosyal ve duygusal etkileri az sayıda araştırmada ele alınmıştır. Erken evlilik, özellikle risk altındaki çocuklar (örneğin sokak çocukları), suç işleyenler, psikiyatrik tedavi (yetişkinlerde) ve hukuksal müdahale önemli konular olmakla birlikte bunlardan her birinin birden fazla araştırmada ele alındığı görülmemektedir. Buna karşılık, **Türkiye aısından önem taşıyan örneğin risk faktörleri, zorunlu bildirim, yargı süreçlerinin etkileri, açıklamama / açıklamayı geri alma, yeniden travma, yeniden cinsel suç işleme ya da mağdur çocukların tıbbi / psikiyatrik tedavisi gibi konularda araştırmalar yapılması gerekmektedir.**

Araştırmalar arasında, araştırma niteliğinin çeşitli yönleri aısından güçlü olanlar bulunmakla birlikte, çoğunun geliştirilmeye ihtiyaçı vardır. Nitelikle ilgili olup geliştirilmesi gereken yönler etik uygunluk bildirimini, örneklemlerde temsil edicilik ve alanyazına katkı düzeyidir.

Gelecekteki Araştırmalar İçin Öneriler

1. Yaygınlık, insidans ve risk faktörleri ile koruyucu faktörleri (örneğin, ailenin işlevselliği, ebeveynlerin eğitim durumu ve ebeveyn desteği) kapsayan epidemiyolojik araştırmalar, (örneğin, yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, coğrafi, etnik ve kültürel pratikler) ilk adım olmalıdır. Ayrıca bunların kimileri risk, koruyucu ve diğer mediatör / moderatör nedensel faktörleri ortaya koymak üzere boylamsal araştırmalar olarak tasarlanabilir.
2. Travma etkisini, uygulanan tedavinin etkilerini ve hukuk sistemindeki usullerin çocuk ve aile üzerindeki etkilerini araştırmak üzere izlem araştırmaları tasarlanmalıdır.
3. Mağdur çocuklarla ailelerinin yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik programları değerlendirecek araştırmalar gerçekleştirilebilir.

4. Farklı gruplarla yapılacak önleme araştırmaları son derece önemlidir. Türkiye gibi genç nüfusu yüksek olan ülkelerde özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinin devam ettiği eğitim ortamları önleme çalışmaları için oldukça uygundur. Bu programların etkililiğinin deneysel araştırmalarla değerlendirilmesi gerekmektedir. Çocuklara, ebeveynlerine ve öğretmenlere, ÇKCŞ dâhil çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili okul temelli programlar aracılığıyla ulaşılabilir. Benzer program ve araştırmaların okulu terk etmiş çocuklara da uzanması gerekir. Ayrıca, çocuklarla birlikte çalışan profesyonellere yönelik eğitim programları da değerlendirilmelidir.
5. Farklı gruplara uygulanan psikoterapinin ve ayrıca psikofarmakolojik tedavinin etkililiğini değerlendiren araştırmalar yapılması gereklidir.
6. Yargı süreçlerinin sonuçlarının, çocuklar, aileleri, mağdur çocuklarla birlikte çalışan profesyoneller ve genel olarak toplum üzerindeki etkilerini araştıracak çalışmalar tasarlanmalıdır.
7. Araştırmacıların, araştırmalarında nitelik kılavuzlarına bağlı kalmaya özendirilmeleri ve bu yönde eğitilmeleri gerekir. Alanlarında uzman akademisyenlerce tasarlanan ve koordine edilen çok merkezli araştırmalar bu konuyu ele alabilir ve daha nitelikli araştırmaların yapılmasını sağlayabilir.
8. ÇKCŞ, araştırma etiği açısından özellikle hassas bir konudur. Bir yandan etik ilkelere araştırma boyunca uygun davranılmasını özendirmeye yönelik önlemler alınırken, diğer yandan bu alandaki araştırmaların gerçekleştirilmesini engellemekten kaçınmak gerekir. Bu açıdan bakıldığında, ÇKCŞ söz konusu olduğunda üniversite etik kurullarının ve hükümet kuruluşlarına bağlı araştırma değerlendirme kurullarının rolü kendi başına ayrı bir araştırma konusu olabilir.

Kaynaklar

1. Adalet Bakanlığı (2012). *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan 2000 – 2011 yılları itibariyle açılan davalar ve sanık sayıları ile bu suçlardan verilen kararların illere göre dağılımı*. <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-10471sgc.pdf>, erişim tarihi 19/08/2014.
2. Adepoju, A. (2005). *Review of Research and Data on Human Trafficking in sub-Saharan Africa*. International Migration, 43: 75–98.
3. Agbu, O. (2003). *Corruption and human trafficking: The Nigerian case*. West Africa Review 4: 1-13.
4. Ağırtan, C. Akar, T. Akbaş, S. Akdur, R. Aydın, C. Aytar, G. et al. (2009). *Establishment of interdisciplinary child protection teams in Turkey 2002-2006: Identifying the strongest link can make a difference*. Child Abuse and Neglect, 33: 247-255.
5. Akbaş, S. Turla, A. Karabekiroğlu, K. Pazvantoğlu, O. Keskin, T. Böke, Ö. (2009). *Characteristics of sexual abuse in a sample of Turkish children with and without mental retardation referred for legal appraisal of the psychological repercussions*. Sexuality and Disability, 27: 205-213.
6. Akço, S. Dağlı, T. İnanıcı, MA. Kaynak, H. Oral, R. Şahin, F. Sofuoğlu, Z. Ulukol, B. (2013). *Child abuse and neglect in Turkey: professional, governmental and non-governmental achievements in improving the national child protection system*. Paediatrics and International Child Health 33: 301-309.
7. Akdoğan, H. (2005). *Çocuğun Cinsel İstismarı ve Türkiye’de Çocuk Cinsel İstismarını Önlemeye Yönelik Çalışmalar*. Polis Bilimleri Dergisi, 7: 1-15.
8. Aksu, H. Karakoç Demirkaya, S. Gürbüz Özgür, B. Gün, B. (2013). *Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve ergen adli olguların değerlendirilmesi*. Anadolu Psikiyatri Dergisi 14:369-377.
9. Aktepe, E. (2009). *Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı*. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1: 95-119.
10. Aktepe, E. Kocaman, O. (2013). *Hamilelikle sonuçlanan kardeş ensesti olguları*. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 14: 177-180.
11. Alikayıfoğlu, M. Erginöz, E. Ercan, O. Albayrak Kaymak, D. Uysal, Ö. İltter, Ö. (2006). *Sexual abuse among female high school students in Istanbul, Turkey*. Child Abuse and Neglect, 30: 247-255.
12. Amerikan Psikiyatri Birliği (1994) *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev. ed.: E Köroğlu)*. Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 1995.
13. Aydın, O. İşmen, AE. (2003). *8-25 Yaş Grubu Erkeklerde Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantısının İncelenmesi*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 18: 7-20.
14. Bahalı, K. Akçan, R. Yolga Tahiroğlu, A. Avcı, A. (2010). *Child sexual abuse: Seven years in practice*. Journal of Forensic Sciences, 55: 633-636.
15. Bahar, G. Savaş, HA. Bahar, A. (2009). *Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme*. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4: 51-64.
16. Barrett, A. Kamiya, Y. (2012). *Childhood sexual abuse and later-life economic consequences*. Institute for the Study of Labor (IZA) Discussion Papers No. 6332. <http://ftp.iza.org/dp6332.pdf>, erişim tarihi 03/04/2014.

17. Bastia, T. (2005). *Child Trafficking or teenage migration? Bolivian migrants in Argentina*. International Migration, 43: 58–89.
18. Bentovim, A. (2002). *Preventing sexually abused young people from becoming abusers, and treating the victimization experiences of young people who offend sexually*. Child Abuse & Neglect, 37: 661-678.
19. Berber Çelik, Ç. Odacı, H. (2012). *The effect of experience of childhood abuse among university students on self-perception and submissive behavior*. Children and Youth Services Review, 34: 200-204.
20. Berber, G. Karapirli, M. Kantarcı, N. Kandemir, E. Dalkıran Varkal, M. Şahin, E. et al. (2013). *Attitudes among judiciary and junior clerks toward the survivors of childhood sexual abuse*. International Journal of Law and Psychiatry 36: 41–45.
21. Bolen, RM. Lamb, JL. (2002). *Guardian support of sexually abused children: A study of its predictors*. Child Maltreatment, 7: 265-276.
22. Boran, P. Gökçay, G. Devocioğlu, E. Eren, T. (2013). *Çocuk gelinler*. Marmara Medical Journal, 26: 58-62.
23. Brown, J. Cohen, P. Johnson, JG. & Salzinger, S. (1998). *A longitudinal analysis of risk factors for child maltreatment: findings of a 17-year prospective study of officially recorded and self-reported child abuse and neglect*. Child Abuse and Neglect, 22, 1065-1078.
24. Browne, A. Finkelhor, D. (1986). *Impact of child sexual abuse: A review of the research*. Psychological Bulletin, 99: 66-77.
25. Bülbül, S. Demirçeken, F. Çakır, B. Pınar Çakır, E. Ünlü, E. Soyer, T. (2010). *Difficulties in diagnosing sexual abuse in children with condyloma acuminata in Turkey*. Journal of Child Sexual Abuse, 19: 35-42.
26. Canbaz, S. Turla, A. Aker, S. Pekşen, Y. (2005). *Samsun merkez sağlık ocaklarında görev yapan pratisyen hekimlerin çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi ve tutumları*. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 14:241-246.
27. Celbiş, O. Özdemir, B. Kaya, A. (2011). *Cinsel saldırıya uğramış çocuğun muayenesi*. Türk Pediatri Arşivi, 46:104-110.
28. Ceylan, A. Tuncer, O. Melek, M. Akgün, C. Gülmehmet, F. Erden, Ö. (2009). *Van Bölgesindeki çocuklarda cinsel istismar*. Van Tıp Dergisi, 16: 131-134.
29. Council of Europe Convention (2007). *Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse*. http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/children/LanzaroteConvention_EN.pdf, erişim tarihi 02/13/2014.
30. Çeçen, AR. (2007). *Çocuk Cinsel İstismarı: Sıklığı, Etkileri ve Okul Temelli Önleme Yolları*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 4 (1)
31. Çeçen Eroğul, AR. Kaf Hasırcı, Ö. (2013). *The effectiveness of psycho-educational school-based child sexual abuse prevention training program on Turkish elementary students*. Educational Sciences: Theory & Practice, 13: 725-729.

32. Çeçen Eroğul, AR. Türk, SB. (2013). **Ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade tarzları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi**. International Journal of Human Sciences, 10: 1421-1439.
33. Çengel Kültür, E. Çuhadaroğlu Çetin, F. Gökler, B. (2007). **Demographic and clinical features of child abuse and neglect cases**. The Turkish Journal of Pediatrics, 49: 256-262.
34. Debabrata, R. (1998). **When police act as pimps: glimpses into child prostitution in India**. Manushi, 105:27-31.
35. Doğan, S. (2008). **Cinsel istismar davranışı gösteren ergenler: İki olgu ve konunun gözden geçirilmesi**. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 15: 157-162.
36. Durmuşoğlu, N. Yıldırım Doğru, SS. (2006). **Çocukluk örseleyici yaşantılarının ergenlikteki yakın ilişkilerde bireye etkisinin incelenmesi**. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15: 237-246.
37. Dursun, OB. Esin, İS. Güleç, M. Şener, MT. Varol Taş, F. Beyhun, NE. et al. (2013). **A possible cause of trauma for children in the justice system of Turkey: Attitudes of prosecutors and judges**. The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 26: 367-375.
38. Erdoğan, A. Tufan, E. Karaman, MG. Atabek, MS. Koparan, C. Özdemir, E. vd.adaşları. (2011). **Türkiye'nin dört farklı bölgesinde çocuk ve ergenlere cinsel tacizde bulunan kişilerin karakteristik özellikleri**. Anadolu Psikiyatri dergisi, 12: 55-61.
39. Ermertcan, AT. Ertan, P. (2010). **Skin manifestations of child abuse**. Indian Journal of Dermatology, Venerology and Leprology, 76: 317-326.
40. Ertem, M. Koçturk, T. (2008). **Opinions on early-age marriage and marriage customs among Kurdish-speaking women in southeast Turkey**. Journal of Family Planning and Reproductive Health Care, 34:147-152.
41. Eskin, M. Kaynak Demir, H. Demir, S. (2005). **Same sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey**. Archives of Sexual Behavior, 34: 185-195.
42. Faikoğlu, R. Yükseloğlu, H. Özcan, Ş. Petndis, G. Tarı, I. Kalfaoğlu, EA. (2007). **The gynaecologist as an expert witness in cases of sexual abuse**. Reproductive BioMedicine Online, 15: 41-42.
43. Fallon, B. Trocmé, N. Fluke, J. MacLauren, B. Tonmyr, L. Yuan, YY. (2010). **Methodological challenges in measuring child maltreatment**. Child Abuse and Neglect, 34:70-79.
44. Fang, X. Brown, D. Florancea, C. Mercy, JA. (2012). **The economic burden of child maltreatment in the United States and implications for prevention**. Child Abuse and Neglect, 36: 156-165.
45. Gabriel, SE. Michaud, K. (2009). **Epidemiological studies in incidence, prevalence, mortality, and comorbidity of the rheumatic diseases**. Arthritis Research and Therapy 11, 229.
46. Gilbert, R. Spatz Widom, C. Browne, K. Fergusson, D. Webb, E. Janson, S. (2009). **Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries**. The Lancet, 373: 68-81.
47. Goodman-Brown, TB. Edelstein, RS. Goodman, GS. Jones, DPH. Gordon, DS. (2003). **Why children tell: A model of children's disclosure of sexual abuse**. Child Abuse & Neglect 27: 525-540.
48. Gökler, R. (2006). **Eğitimde Çocuk İstismarı ve İhmaline Genel Bir Bakış**. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10:47-76.

49. Gölge, ZB. Hamzaoğlu, N. Türk, B. (2012). **Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi**. Adli Tıp Dergisi, 26: 86-96.
50. Gölge, ZB. Yavuz, MF. (2007). **Cinsel saldırı olgularının suç motivasyonuna göre sınıflandırılması**. Adli Tıp Dergisi, 21: 11-19.
51. Güler, Ö. ve Küçüker, H. (2010). **Early Marriages Among Adolescent Girls in Afyonkarahisar, Turkey**. European Journal of General Medicine 7:365-371.
52. Günay, G. Bener, Ö. (2011). **Üniversite Öğrencilerine Göre Kızlara Yönelik Aile İçi Şiddet ve Nedenleri**. E-Journal Of New World Sciences Academy, 6,1, 1-17
53. Gündüz, T. Karbeyaz, K. Ayrancı, Ü. (2009). **Torture continuing up to pregnancy: An incest case sexual abuse by father**. Journal of Punjab Academy of Forensic Medicine and Toxicology, 9: 29-34.
54. Gündüz, T. Karbeyaz, K. Ayrancı, Ü. (2011). **Evaluation of the adjudicated incest cases in Turkey: Difficulties in notification of incestuous relationships**. Journal of Forensic Sciences, 56: 438-443.
55. Hotun Şahin, N. Timur, S. Berkiten Ergin, A. Taşpınar, A. Akdolun Balkaya, N. Çubukçu, S. (2010). **Childhood Trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in Married Women in Turkey**. Journal of Family Violence, 25: 661-668.
56. Ji, K. Finkelhor, D. Dunne, M. (2013). **Child sexual abuse in China: A meta-analysis of 27 studies**. Child Abuse and Neglect, 37: 613-622.
57. Kaleağası, H. Özge, A. Toros, F. Kar, H. (2009). **Cinsel istismar sonrası belirginleşen çocukluk çağı migren başağrısı: Olgu sunumu**. Türk Algoloji-Ağrı Derneği, 21: 80-82.
58. Kara, B. Biçer, Ü. Gökalp, AS. (2004). **Çocuk istismarı**. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 47: 140-151.
59. Karakaya, I. Üneri, Ö. Coşkun, A. (2005). **Çocukluk cinsel istismarı: Bir olgu nedeniyle tanı güçlükleri**. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 12: 141-144.
60. Karanfil, R. Akçan, R. Orhan, Ö. (2011). **Çocuğun cinsel istismarı ile ilgili asılsız iddialar ve paranoid bozukluk: İki olgu sunumu**. Türk Psikiyatri Dergisi, 22: 53-57.
61. Kardam, F. Bademci, E. (2013). **Mothers in Cases of Incest in Turkey: Views and Experiences of Professionals**. Journal of Family Violence 28:253–263.
62. Kelly, L. Regan, L. (2000). **Stopping Traffic: Exploring the extent of, and responses to, trafficking in women for sexual exploitation in the UK**. Police Research Series Paper 125, Home Office, UK.
63. Kır, E. (2013). **Çocuklara yönelik cinsel taciz ve istismara karşı önleyici eğitim çalışmaları**. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 71:785-800.
64. Koç, F. Akşit, S. Tomba, A. Aydın, C. Koturoğlu, G. Korkmaz Çetin, S. vd.adaşları. (2012). **Çocuk istismarı ve ihmali olgularımızın demografik ve klinik özellikleri: Ege Üniversitesi Çocuk Koruma Birimi'nin bir yıllık deneyim**. Türk Pediatri Arsivi 47: 119-124.
65. Kurdoğlu, M. Kurdoğlu, Z. Güler, A. Özgökçe, Ç. (2010). **Türkiye'nin Doğusunda Çocukluk Çağındaki Cinsel İstismar Olgularının Değerlendirilmesi**. Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi, 7: 285-288.
66. Kurdoğlu, S. (2008). **Eğitmenler ve Çocuk Örselenmesi Ölçeği'nin Türk Öğretmenlerine Uyarlanması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

67. Lalor, K. McElvaney, R. (2008). **Overview of the nature and extent of child sexual abuse in Europe. In Council of Europe, 'Protecting children from sexual violence - A comprehensive approach'**. Strasbourg: Council of Europe.
68. MacMillan et al. (2007). **Development of a Policy-Relevant Child Maltreatment Research Strategy**. The Milbank Quarterly, 85(2): 337-374.
69. Maniglio, R. (2009). **The impact of child sexual abuse on health: A systematic review of reviews**. Clinical Psychology Review. 29: 647-657
70. Massat, CR. Lundy, M. (1998). **Reporting costs" to nonoffending parents in cases of intrafamilial child sexual abuse**. Child Welfare, 77:371-388.
71. McElvaney, R. (2013). **Disclosure of child sexual abuse: Delays, non-disclosure and partial disclosure. What the research tells us and implications for practice**. Child Abuse Review, doi: 10.1002/car.2280.
72. Mikhail, SLB. (2002). **Child marriage and child prostitution: Two forms of sexual exploitation**. Gender & Development, 10: 43-49.
73. Ovayolu, N. Uçan, Ö. Serindağ, S. (2007). **Sexual abuse in child and its effects**. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 2: 13-22.
74. Öncü, E. Kurt, AÖ. Esenay, FI. Özer, F. (2013). **Abuse of working children and influencing factors, Turkey**. Child Abuse & Neglect 37: 283- 291.
75. Örsel, S. Karadağ, H. Karaoğlan Kahiloğulları, A. Akgün Aktaş, E. (2011). **Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi**. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 12: 130-136.
76. Özbaran, B. Erermiş, S. Büküşoğlu, N. Bildik, T. Tamar, M. Ercan, ES. et al. (2009). **Social and emotional outcomes of child sexual abuse: Clinical sample in Turkey**. Journal of Interpersonal Violence, 24: 1478-1493.
77. Özkara, E. Altunyurt, S. Ünüvar, T. Arısoy, Y. (2008). **15 Yaş Altı Adölesan Dönemdeki Gebeliklerin Beden Sağlığına Etkileri ve TCK 103. Maddesi Kapsamında Tartışılması**. Adli Bilimler Dergisi 7: 35 - 40.
78. Özkara, E. Karatosun, V. Günal, I. Oral, R. (2004). **Transmetatarsal amputation as a complication of child sexual abuse**. Journal of Clinical Forensic Medicine, 11: 129-132.
79. Özkara, E. Kavaklı, U. Can, İÖ. Tepe, İ. Özbek, VÖ. (2012). **Çocuklara yönelik cinsel istismarın yasal boyutunun Türkiye ve diğer ülkeler ile karşılaştırılması**. Adli Tıp Dergisi 25: 11-24.
80. Öztop, D. Özel Özcan, Ö. (2010). **Cinsel İstismar Vakalarının Sosyodemografik ve Klinik Özelliklerinin Değerlendirilmesi**. Yeni Symposium Dergisi, 48: 270-276.
81. Pala, B. Ünalacak, M. Ünlüoğlu, İ. (2011). **Child maltreatment: Abuse and neglect**. Dicle Tıp Dergisi, 38:121-127.
82. Paslı, F. (2009). **Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Koruma Birimi Tarafından Bildirimleri Yapılan Çocukların Adli ve Sosyal Süreçlerinin İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
83. Pennebaker, JW. Susman, JR. (1988). **Disclosure of traumas and psychosomatic processes**. Social Science and Medicine, 26: 327-332.

84. Perdahlı Fiş, N. Arman, A. Kalaca, S. Berkem, M. (2010). ***Psychiatric evaluation of sexual abuse cases: A clinical representative sample from Turkey.*** Children and Youth Services Review, 32: 1285-1290.
85. Pereda, N. Guilera, G. Forns, M. Gomez-Benito, J. (2009). ***The international epidemiology of child sexual abuse: A continuation of Finkelhor (1994).*** Child Abuse & Neglect 33: 331-342.
86. Pietrantonio, AM. Wright, E. Gibson, KN. Alldred, T. Jacobson, D. Niec, A. (2013). ***Mandatory reporting of child abuse and neglect: Crafting a positive process for health professionals and caregivers.*** Child Abuse & Neglect, 37: 102-109.
87. Powell, MA. Fitzgerald, R. Taylor, NJ. Graham, A. (2012). ***International literature review: Ethical issues in undertaking research with children and young people.*** (Literature review for the Child Watch International Research Network). Lismore: Southern Cross University, Centre for Children and Young People / Dunedin: University of Otago, Centre for Research on Children and Families.
88. Putnam, FW. (2003). ***Ten-year research update review: Child sexual abuse.*** Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 42: 269-278.
89. Saygılı, S. Gönenli, S. (2008). ***Aynı Ailede Görülen Çoklu Ensest.*** Düşünen Adam Dergisi, 21: 32-37.
90. Sayın, A. Candansayar, S. Welkin, L. (2013). ***Group psychotherapy in women with a history of sexual abuse: what did they find helpful?*** Journal of Clinical Nursing, 22: 3249-3258.
91. Silbert, MH. (1981). ***Sexual child abuse as an antecedent to prostitution.*** Child Abuse & Neglect 5: 407-411.
92. Soylu, N. Alpaslan, AH. (2013). ***Suicidal behavior and associated factors in sexually abused adolescents.*** Children and Youth Services Review 35: 253-257.
93. Soylu, N. Alpaslan, AH. Ayaz, M. Esenyel, S. Oruç, M. (2013). ***Psychiatric disorders and characteristics of abuse in sexually abused children and adolescents with and without intellectual disabilities.*** Research in Developmental Disabilities 34: 4334-4342.
94. Soylu, N. Ayaz, M. (2013). ***Adli değerlendirme için yönlendirilen küçük yaşta evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özellikleri ve ruhsal değerlendirmesi.*** Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2013; 14:136-44.
95. Summit, RC. (1983). ***The child sexual abuse accomodation syndrome.*** Child Abuse & Neglect 7: 177-193.
96. Şar, V. Akyüz, G. Öztürk, E. Alioğlu, F. (2013). ***Dissociative Depression Among Women in the Community.*** Journal of Trauma & Dissociation, 14:423-438.
97. Şener, MT. Ancı, Y. Dursun, OB. (2013). ***Significance of healthy family structure in preventing child sexual abuse: A prospective controlled study.*** Medicine Science doi: 10.5455/medscience.2013.02.8103.
98. Şengül, HA. Cantürk, N. Cantürk, G. Dağalp, R. Baransel Isır, A. (2013). ***Evaluation of juvenile sexual delinquency at the Ankara 1st Children's High Criminal Court.*** South Eastern Europe Health Sciences Journal, 3: 58-62.
99. Şenol Çelik, S. Subaşı Baybuga, M. (2009). ***Verbal, physical and sexual abuse among children working on the street.*** Australian Journal of Advanced Nursing, 2009, 26: 14-22.

100. Tewksbury, R. Jennings, WG. (2010). *Assessing the impact of sex offender registration and community notification on sex-offending trajectories*. Criminal Justice and Behavior, 37: 570-582.
101. Tezel, A. (2002). *Çocuğa yönelik şiddet*. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5: 93-100.
102. Tıraş, Ü. Dilli, D. Dallar, Y. Oral, R. (2009). *Evaluation and follow up of cases diagnosed as child abuse and neglect at tertiary hospital in Turkey*. Turkish Journal of Medical Sciences, 39: 969-977.
103. Tıraşçı, Y. Gören, S. (2007). *Çocuk istismarı ve ihmali*. Dicle Tıp Dergisi, 34:70-74.
104. Topbaş, M. (2004). *İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı*. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 2004, 3:76-80.
105. Tümer, AR. Odabaşı, AB. Keten, A. Kanburoğlu, Ç. (2008). *Çocuk cinsel istismar olgularında Türk Ceza Kanunu Madde 103 Kapsamında "Ruh Sağlığının Bozulması" Kavramının Değerlendirilmesi Çalıştayı'nın çıktıları*. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 15: 187-188.
106. Uğur, Ç. Şireli, Ö. Esenkaya, Z. Yaylalı, H. Saday Duman, N. Gül, B. vd.adaşları. (2012). *Cinsel İstismar Mağdurlarının Psikiyatrik Değerlendirilmesi ve İzlemi: Son Dört Yıllık Deneyim*. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 19: 81-86.
107. Uzunay, Y. Koçak, M. (2005). *İnternet Üzerinden Çocuk Ponografisi ve Mücadelede Yaşanan Sıkıntılar*. Polis Bilimleri Dergisi, 7: 97-116.
108. Ünal, F. (2008). *Ailede Çocuk İstismarı ve İhmali*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1: 9-18.
109. Viera ve Garrett. (2005). *Understanding interobserver agreement: The Kappa statistic*. Family Medicine, 37, 360-363.
110. Vural, P. Hafızoğlu, Ş. Türkmen, N. Eren, B. Büyükuysal, Ç. (2012). *Perceived parental acceptance/rejection and psychopathology in a group of sexually abused children/adolescents*. Med Glas Ljek kommore Zenicko-doboj kantona, 9: 363-369.
111. Yıldırım, A. Çetin, İ. Din, H. Gümüş, B. (2011). *Evaluation of cases with claims of sexual abuse referred to service of forensic medicine in a university hospital*. Cumhuriyet Tıp Dergisi, 33:61-69.
112. Yıldırım, A. Karataş, M. Yılmaz, R. Çetin, İ. Şenel, İ. (2013). *Prevalence and correlates of school violence and sexual abuse among adolescents in Tokat, Turkey*. HealthMED, 7: 382-392.
113. Yıldırım, A. Uluocak, N. Atılğan, D. Özçetin, M. Erdemir, F. Boztepe, Ö. (2011). *Evaluation of lower urinary tract symptoms in children exposed to sexual abuse*. Urology Journal, 8: 38-43.
114. Yolcuoğlu, İG. (2009). *Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi*. Aile ve Toplum Dergisi, 5:43-58.
115. Yolcuoğlu, İG. (2010). *Çocukların ihmal-istismara uğramasında aile ve çocuklara yönelik risk faktörleri ve sosyal hizmet müdahalesi*. Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, 21: 73-83.
116. Yolga Tahiroğlu, A. Avcı, A. Çekin, N. (2008). *Çocuk istismarı, ruh sağlığı ve adli bildirim zorunluluğu*. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 9: 1-7.
117. Yüksel-Kaptanoğlu, İ. Ergöçmen, B. (2012). *Factors that pave the way for becoming a child bride*. Journal of Sociological Research, 15: 129-161.
118. Zeren C, Arslan MM, Yengil E, Karanfil R, Akçan R, Öksüz M (2013) *Socio-demographic characteristics of juvenile delinquents in Turkey*. The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 24: 688-698.

Ek I. Çocuklara karşı Cinsel Şiddetle İlgili Olarak 2002-2013 Döneminde Türkiye'de Yapılan Araştırmalardan Seçilmiş Makaleler

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
1. 18-25 yaş grubu erkeklerde çocukluk çağı örselenme yaşantısının incelenmesi (Aydın ve İşmen 2003)	18-25 yaş grubundaki genç yetişkinlerin çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi	Betimsel	n= 308 Yaş=18-25
2. Samsun merkez sağlık ocaklarında görev yapan pratisyen hekimlerin çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi ve tutumları (Canbaz vd. 2005)	Sağlık kuruluşlarında çalışan pratisyenlerin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki bilgi düzeyleri ve karşılaştıklarında izledikleri yolların belirlenmesi	Betimsel	n=70 E=31; K=39 Yaş M= 33.7
3. Same sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey. (Türkiye'de Üniversite öğrencileri arasında eşcinsel yönelim, çocukluk döneminde cinsel istismar ve intihar eğilimleri) (Eskin vd. 2005)	Üniversite öğrencilerinin aynı cinsiyete yönelme, çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalma ve intihar eğilimi yaygınlığının araştırılması	Betimsel (Yaygınlık)	n=1262 K=683; E=573 Yaş M= 21 (17-43)
4. Sexual abuse among female high school students in Istanbul, Turkey. (İstanbul, Türkiye'de kız lise öğrencilerinde cinsel istismar) (Alikashifoğlu vd. 2006)	Okul temelli bir nüfus araştırmasının verilerinden hareketle liseye giden kız öğrencilerde cinsel istismar yaygınlığının belirlenmesi	Betimsel (Yaygınlık)	n=1955 K=1955 (9 - 11. Sınıf)
5. Çocukluk örseleyici yaşantılarının ergenlikteki yakın ilişkilerde bireye etkisinin incelenmesi (Durmuşoğlu ve Yıldırım Doğru 2006)	Çocukluk örselenme yaşantılarının (fiziksel, duygusal ve cinsel istismar) ve bazı kişisel değişkenlerin ergenlerin ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon ve ilişkisel saplantılı düşünmelerine etkisinin incelenmesi	Betimsel	n= 579 E= 279; K= 300 Yaş = 18,04
6. Demographic and clinical features of child abuse and neglect cases. (Çocuk istismarı ve ihmali olgularının demografik ve klinik özellikleri) (Çengel-Kültür vd. 2007)	Psikiyatrisi Bölümü'ne gelen çocuk istismarı ve ihmali vakalarının demografik ve klinik özellikleri	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n= 54 E= 21; K= 33 Yaş = 10.9

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
7. Cinsel saldırı olgularının suç motivasyonuna göre sınıflandırılması (Gölge ve Yavuz 2007)	Cinsel saldırı davranışı ve motivasyonunun Türkiye'ye özgü sınıflandırılması	Betimsel (Görüşme ve Adli Kayıt Verileri)	n=109 E=109 Yaş = 18-64
8. Türkiye'nin güneydoğusunda Kürtçe konuşan kadınların erken yaşta evlenme ve evlilik adetleri konusundaki görüşleri (Ertem ve Koçtürk 2008)	Türkiye'de Kürt etnisitesinin ağırlıkta olduğu Diyarbakır ilinde kadınların erken evlilik ve kültüre özgü evlilik adetleri konusundaki görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi	Betimsel	n= 966 Yaş = 15-60+
9. Çocuk istismarı, ruh sağlığı ve adli bildirim zorunluluğu (Yolga-Tahiroğlu vd. 2008)	Adli sürecin başlatıldığı çocuk ve ergen ruh sağlığı hastalarının izleme bulguları ile ilgili bilgi vermek, adli sürecin başlatılmasında izlenen yolu aktarmak, konuyu etik, adli ve tedavi boyutları ile tartışmak.	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=13
10. Establishment of interdisciplinary child protection teams in Turkey 2002-2006: Identifying the strongest link can make a difference. (Türkiye'de disiplinler arası çocuk koruma ekipleri oluşturulması 2002-2006: en güçlü halkanın belirlenmesi fark yaratabilir) (Ağırtan vd. 2009)	Mesleki farkındalık düzeyinin ve çoklu disiplinli ekiplerin sayısının, bölgesel işbirliklerinin ve değerlendirilen vakaların 5 yıllık sonuç özetleriyle birlikte artırılması amacıyla bir eğitim programının değerlendirilmesi	Betimsel	Geçerli değil
11. Characteristics of sexual abuse in a sample of Turkish children with and without mental retardation referred for legal appraisal of the psychological repercussions. (Zihinsel engeli olan ya da olmayan, psikolojik etkilerin değerlendirilmesi için hukuksal değerlendirmeye yönlendirilmiş çocuklarda cinsel istismar özellikleri) (Akbaş vd. 2009)	Her ikisi de cinsel istismara maruz kalmış olmak üzere, zihinsel engelli çocuklarla normal büyüyen çocukların cinsel istismar geçmişleri ve psikiyatrik sonuçlar açısından farklı özelliklerinin araştırılması	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri -Vaka kontrol)	n= 40 Yaş M = 12.35 (7-16)

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
12. Van yöresinde çocuklarda cinsel istismar (Ceylan vd. 2009)	Acil servise cinsel istismar nedeni ile getirilen çocukların değerlendirilmesi, cinsel istismara karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi ve konunun önemine ilişkin algının güçlendirilmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=8 K=3; E=5 Yaş = 5-15
13. Social and emotional outcomes of child sexual abuse: A clinical sample in Turkey. (Çocuğun cinsel istismarının sosyal ve duygusal sonuçları: Türkiye'de klinik bir örneklem) (Özbaran vd. 2009)	Cinsel istismar deneyimi yaşayıp çocuk-ergen psikiyatri bölümüne sevki yapılan çocukların ve ergenlerin durumunun değerlendirilmesi ve tedavisi. İki yıl süreyle psikiyatrik izlem	Betimsel (İki yıl izleme çalışması)	n=20 K=9; E=11 Yaş=6-17
14. Verbal, physical and sexual abuse among children working on the street. (Sokakta çalışan çocuklara karşı sözel, fiziksel ve cinsel istismar) (Şenol Çelik ve Subaşı Baybuga 2009)	Ortaya çıkan istismar türünün, bu duruma yönelik tepkilerin, istismar kaynaklarının ve istismarla baş etme yöntemlerinin belirlenmesi	Betimsel (Nitel-odak grup)	n=40 K=2; E=38 Yaş = 8-17
15. Evaluation and follow up of cases diagnosed as child abuse and neglect at tertiary hospital in Turkey (Türkiye'de üçüncü basamak bir hastanede çocuk ihmal ve istismarı tanısı alan olguların değerlendirilmesi ve izlemi) (Tıraş vd. 2009)	Türkiye'de çocuklara kötü muamelenin yaygınlığının ve şiddet düzeyinin araştırılması	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=20 K=12; E=8 Yaş M=10.3
16. Child sexual abuse: Seven years in practice. (Çocuğun cinsel istismarı: uygulamada yedi yıl) (Bahalı vd. 2010)	Cinsel istismara maruz kalmış çocukların sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=101 K=57; E=44 Yaş M=9.6 (4-17)
17. Afyonkarahisar-Türkiye'de ergen kızlar arasında erken evlenme (Güler ve Küçükler 2010)	Erken evliliklerle ilgili etmenlerin belirlenmesi	Betimsel	n= 61 Yaş= 15-17

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
18. Childhood trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in married women in Turkey. (Türkiye'de evli kadınlarda aile içi şiddetin bağlantıları olarak çocuk dönemi travması, evlilik tipi ve öz saygı) (Hotun Şahin vd. 2010)	Kadınların çocukluk ve yetişkinlik dönemlerinde maruz kaldıkları şiddet türleri ile evlilik türünün kadınların öz saygısı ve aile içi şiddete maruz kalma durumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Betimsel	n=750 K=750 Yaş M=39.25
19. Türkiye'nin doğusunda çocukluk çağındaki cinsel istismar olgularının değerlendirilmesi (Kurdoğlu vd. 2010)	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü'ne cinsel istismar nedeniyle konsülte edilen olguların değerlendirilmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=52 K=42; E=10 Yaş= 4-14
20. Psychiatric evaluation of sexual abuse cases: A clinical representative sample from Turkey (Cinsel istismar olgularının psikiyatrik değerlendirmesi: Türkiye'den temsili bir klinik örneklem) (Perdahlı Fiş vd. 2010)	Bir üniversite hastanesine psikiyatrik değerlendirme için sevk edilen çocuk cinsel istismarı vakalarının özelliklerinin araştırılması	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=83 K=57; E=26 Yaş M =11.01 (3-9)
21. Cinsel istismar vak'alarının sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. (Öztop ve Özel Özcan 2010)	Kayseri ve Malatya illerindeki tıp fakültesi çocuk psikiyatrisi bölümlerine adli rapor istemiyle başvuran çocuk cinsel istismar olgularının sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi ve psikiyatrik tanıları	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=127 K=89; E=38
22. Türkiye'nin dört farklı bölgesinde çocuk ve ergenlere cinsel tacizde bulunan kişilerin karakteristik özellikleri (Erdoğan vd. 2011)	Türkiye'nin Batı Karadeniz, Akdeniz, Marmara ve Doğu Anadolu bölgelerindeki çocuklara ve ergenlere karşı işlenen cinsel suçların sosyokültürel özelliklerinin incelenmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=155 E=155
23. Üniversite öğrencilerine göre kızlara yönelik aile içi şiddet ve nedenleri (Günay ve Bener 2011)	Üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre kız çocuklara karşı aile içi şiddet ve nedenleri	Betimsel	n=200 K=90; E=110

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
24. Evaluation of the adjudicated incest cases in Turkey: Difficulties in notification of incestuous relationships. (Türkiye'de karara bağlanmış ensest olgularının değerlendirilmesi: ensest ilişkilerin bildirilmesindeki güçlükler) (Gündüz vd. 2011)	Türkiye'nin batısındaki bir ilde ağır ceza mahkemelerinde karara bağlanmış ensest olgularının sıklığının ve içeriğinin belirlenmesi	Betimsel (Mahkeme Dosyası Verileri)	n=65 Yaş= 4-27 Yaş M (K): 15.3 Yaş M (E)=8.5
25. Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. (Örsel vd. 2011)	Psikiyatri tedavisi gören nüfus içinde çocukluk döneminde duygusal, fiziksel ve cinsel istismar sıklığının ve risk etmenlerinin belirlenmesi ve teşhis gruplarının bu etmenler açısından karşılaştırılması	Betimsel	n= 183 Yaş= 15-67
26. Evaluation of cases with claims of sexual abuse referred to service of forensic medicine in a university hospital. (Adli tıp anabilim dalı servisine sevk edilen cinsel istismar mağduru olduğu iddiası olan olguların değerlendirilmesi) (Yıldırım vd. 2011)	Suç teşkil eden vakalarda sosyo-demografik özelliklerin, tıbbi geçmişe ilişkin ayrıntıların, bulguların fiziksel incelemesinin ve suçun genel özelliklerinin değerlendirilmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n= 96 E= 16; K= 80 Yaş= 5-18
27. Evaluation of lower urinary tract symptoms in children exposed to sexual abuse. (Cinsel istismara maruz kalan çocuklarda alt idrar yolu semptomlarının değerlendirilmesi) (Yıldırım vd. 2011)	Cinsel istismara maruz kalan çocuklarda alt idrar yolları belirtilerinin değerlendirilmesi	Betimsel (Ardışık olmayan vaka serisi ve görüşme)	n=52 K=44; E=8
28. The effect of experience of childhood abuse among university students on self-perception and submissive behaviour. (Çocukluk dönemi istismar deneyiminin üniversite öğrencilerinin benlik algıları ve teslimiyetçi davranışları üzerindeki etkisi) (Berber Çelik ve Odacı 2012)	Çocukluk dönemi istismar deneyiminin üniversite öğrencilerinin benlik algıları ve teslimiyetçi davranışları üzerindeki etkisinin araştırılması	Betimsel	n=646 K = 369; E=227

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
29. Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi (Gölge vd. 2012)	Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı-ihmalinin belirtileri ve riskleri konusundaki bilgi düzeyinin, istismar konusunda aldıkları eğitim ve mesleki deneyimlerinin bu bilgi düzeyine etkisinin ortaya konması ve diğer çalışmaların sonuçlarına kıyasla bu bilginin yıllar içinde gelişme gösterip göstermediğinin belirlenmesi	Betimsel	n=248 E=75; K=173 Yaş M =30.58 (19-52)
30. Çocuk istismarı ve ihmali olgularımızın demografik ve klinik özellikleri: Ege Üniversitesi Çocuk Koruma Birimi'nin bir yıllık deneyimi (Koç vd. 2012)	İzmir Ege Üniversitesi çocuk koruma ekibi tarafından takip edilen çocuk istismarı ve ihmali olgularının demografik ve klinik özellikleri	Betimsel (Ardışık olmayan vaka serisi - Tıbbi Kayıt Verileri)	n=89 E=43; K=46 Yaş=1-17
31. Cinsel istismar mağdurlarının psikiyatrik değerlendirmesi ve izlemi: son dört yıllık deneyim (Uğur vd. 2012)	Cinsel istismar nedeniyle çocuk ve ergen psikiyatri birimlerine yönlendirilen çocuk ve ergenlerin psikiyatrik tanılarının ve izlem durumlarının incelenmesi	Betimsel (Ardışık olmayan vaka serisi -Tıbbi Kayıt Verileri)	n=144 K=109; E=35 Yaş M=12.67 (3-18)
32. Perceived parental acceptance/ rejection and psychopathology in a group of sexually abused children/adolescents. (Cinsel istismara maruz kalmış çocuklar/ ergenlerden oluşan bir grupta algılanan ebeveyn kabulü/reddi ve psikopatoloji) (Vural vd. 2012)	Cinsel istismara maruz kalmış çocuk ve ergenlerden oluşan bir grupta ebeveynlerin kabul/ret algılarının incelenmesi	Betimsel	n=28 E=3; K=25 Yaş: 9-17
33. Factors that pave the way for becoming a child bride. (Çocuk gelin olmanın yolunu hazırlayan faktörler) (Yüksel-Kaptanoğlu ve Ergöçmen 2012)	Türkiye'de çocuk gelin olmaya neden olan etmenlerin belirlenmesi	Betimsel (Nüfus kayıt verileri)	n= 30575 Yaş= -18

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
34. Evaluation of child and adolescent forensic cases within one year in Aydın city, in Turkey. (Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve ergen adli olguların değerlendirilmesi) (Aksu vd. 2013)	Adli tıp raporu alınması için yargı tarafından adli tıba ve çocuk-ergen psikiyatri kliniklerine sevk edilen tüm çocuk ve ergenlerin özelliklerinin sevk nedenlerine, sosyo-demografik özelliklerine, zihinsel sorun teşhislerine, tedavi süreçlerine ve suç profillerine göre değerlendirilmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n= 272 E= 157; K= 150 Yaş M = 13.46
35. Attitudes among judiciary and junior clerks toward the survivors of childhood sexual abuse. (Yargı mensupları ve memurları arasında çocukluğunda cinsel istismara maruz kalmış kişilere yönelik tutumlar) (Berber vd. 2013)	Yargıdaki ve ilgili görevlerdeki kişilerin cinsel istismara maruz kalmış çocuklara karşı tutumlarının değerlendirilmesi	Betimsel	n= 300 Yaş= 23-64
36. The effectiveness of psycho-educational school-based child sexual abuse prevention training program on Turkish elementary students. (Türkiye'de ilkokul öğrencileri arasında okul temelli psiko-eğitsel cinsel istismarı önleme eğitim programının etkililiği) (Çeçen Eroğul ve Kaf Hasırcı 2013)	Okul temelli bir çocuk cinsel istismarını önleme programının ilkokul 4. sınıf öğrencileri üzerindeki etkililiğinin araştırılması	Deneysel	n= 36 E= 20; K= 16
37. Ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade tarzları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Çeçen Eroğul ve Türk 2013)	Ergenlerde çocukluk dönemi travma deneyimleri, öfke dışavurum tarzları, öz saygı ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkinin araştırılması	Betimsel	n= 450 E= 240; K= 210 Yaş M = 15.98
38. A possible cause of trauma for children in the justice system of Turkey: Attitudes of prosecutors and judges. (Türkiye'de yargı sisteminde çocuklar için olası bir travma nedeni: Savcı ve yargıçların tutumları) (Dursun vd. 2013)	Çocukların ve ergenlerin adli muayenelerinde görülen sorunların, bunların nedenlerinin, adli makamların gözünden çözümler ve ortak çalışmaya ilişkin sorunların belirlenmesi	Betimsel	n= 49

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
39. Mothers in cases of incest in Turkey: Views and experiences of professionals (Türkiye'de ensest olgularında anneler: profesyonellerin görüş ve deneyimleri) (Kardam ve Bademci 2013)	Profesyonellerin ensest olgularında fail olmayan anneleri değerlendirmeleri	Betimsel (Nitel)	n= 98
40. Abuse of working children and influencing factors, Turkey (Çalışan çocukların istismarı ve etkileyen faktörler, Türkiye) (Öncü vd. 2013)	18 yaşından küçük olup bir işyerinde tam zamanlı olarak çalışan ve bir mesleki eğitim merkezine devam eden çocukların ne tür istismar biçimlerine maruz kaldıklarının ve istismarı etkileyen etmenlerin belirlenmesi	Betimsel	n= 595 E=% 81,8; K=%18.2 Yaş M= 16.3
41. Group psychotherapy in women with a history of sexual abuse: What did they find helpful? (Cinsel istismar yaşamış kadınlarda grup psikoterapisi: Neyi yararlı buldular?) (Sayın vd. 2013)	Geçmişlerinde cinsel istismara maruz kalmış kadınlarda grup psikoterapisinin etkilerini belirlemek, tedaviyi terk ve tedavi sonuç oranlarını belirleyen olası etmenleri tanımlamak ve grup üyelerinin psikoterapideki hangi yönleri en yararlı bulduklarını belirlemek	Deneysel	N= 47 K=47 Yaş M = 31.74
42. Suicidal behavior and associated factors in sexually abused adolescents. (Cinsel istismara maruz kalmış ergenlerde intihar yönelimleri ve ilgili faktörler) (Soylu ve Alpaslan 2013)	Cinsel istismara maruz kalmış ergenlerde intihar düşünce ve girişimlerinin ve intihara eğilimli davranışla ilişkili faktörlerin belirlenmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	N= 106 E= 12; K= 94 Yaş M = 14.38
43. Psychiatric disorders and characteristics of abuse in sexually abused children and adolescents with and without intellectual disabilities. (Zihinsel engeli olan ve olmayan, cinsel istismara maruz kalmış çocuklar ve ergenlerde psikiyatrik bozukluklar ve istismarın özellikleri) (Soylu vd. 2013)	Zihinsel engelli olan ve olmayan cinsel istismara maruz kalmış çocukların, istismar sonrası psikiyatrik bozukluklar, cinsel istismarın özellikleri ve sosyo-demografik özellikler açısından karşılaştırılması	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	N= 102 E= 33; K= 69 Yaş= 6-16

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
44. Adli değerlendirme için yönlendirilen küçük yaşta evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özellikleri ve ruhsal değerlendirmesi (Soylu ve Ayaz 2013)	Adli değerlendirme için yönlendirilen 15 yaşından önce evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özelliklerinin ve ruhsal bozukluk tanılarının incelenmesi	Betimsel (Ardışık olmayan vaka serisi - Tıbbi Kayıt Verileri)	n=48 K=48 Yaş: 13-17
45. Dissociative Depression Among Women in the Community (Toplumdaki kadınlarda disosiyatif depresyon) (Şar vd. 2013)	Genel nüfus içinde depresyonu olan kadınlar arasında disosiyatif bozukluğun yaygınlığı ve ilgili değişkenlerin araştırılması	Betimsel	n= 628 Yaş M= 34.8
46. Significance of healthy family structure in preventing child sexual abuse: A prospective controlled study (Sağlıklı aile yapısının çocuk cinsel istismarını önlemedeki önemi: Prospektif kontrollü bir çalışma) (Şener vd. 2013)	Mağdurların, ebeveynlerin, suçlanan ya da şüpheli durumundaki çocuk istismarcılarının sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi ve Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde cinsel istismara maruz kalan çocuklar açısından risk faktörü oluşturan koşulların değerlendirilmesi	Betimsel (Tıbbi Kayıt Verileri)	n=63 E=21; K=42 Yaş M= 14.2
47. Evaluation of juvenile sexual delinquency at the Ankara 1st Children's High Criminal Court. (Ankara 1. Çocuk Ceza Mahkemesindeki çocuk cinsel suçlarının değerlendirilmesi) (Şengül vd. 2013)	Cinsel suçlarla ilgili olup Ankara 1. Çocuk Ceza Mahkemesinde 2008-2009 döneminde ve karara bağlanan davaların geriye dönük olarak incelenmesi ve analizi	Betimsel (Mahkeme Dosyası Verileri)	n= 54 E=54 Yaş M= 15.68
48. Prevalence and correlates of school violence and sexual abuse among adolescents in Tokat, Turkey. (Türkiye -Tokat'ta ergenler arası okul şiddet ve cinsel istismarının yaygınlığı ve ilişkili etmenler) (Yıldırım vd. 2013)	Tokat-Türkiye'de ergenler arasında okullardaki şiddetin ve cinsel istismarın yaygınlığının ve ilişkili etmenlerin belirlenmesi	Betimsel (Yaygınlık)	n= 5032 E= 2566; K= 2459

Kaynak	Araştırmanın Amacı	Araştırma Deseni	Örneklem büyüklüğü ve yaş dağılımı
49. Socio-demographic characteristics of juvenile delinquents in Turkey. (Türkiye'de çocuk suçluların sosyo-demografik özellikleri) (Zeren vd. 2013)	Zanlı ya da mağdur olarak suça karışan çocuklarda sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerin belirlenmesi	Betimsel	n= 351 Yaş= 16-18
*Türkçe, İngilizce özet; K=Kadın, E=Erkek			

Ek II. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (maddeler 18-23)

Madde 18 – Cinsel istismar

1. Taraflardan her biri aşağıdaki kasti fiilin suç kapsamına girmesini sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır:
 - a. ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre yasal olarak cinsel erginlik yaşına gelmemiş olan bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak;
 - b. bir çocukla aşağıdaki yollarla cinsel faaliyette bulunulması halinde:
 - ▶ zor, güç veya tehdit kullanma; veya
 - ▶ aile içi dahil, çocuk üzerinde güven, yetki veya etki gerektiren mevki kullanarak istismar; veya
 - ▶ özellikle bir zihinsel veya fiziksel özurlülüğü veya bağımlılığı sebebiyle, çocuğun özellikle savunmasız bir durumundan yararlanarak istismar.
2. Yukarıdaki 1. fıkraya uygun olarak, Taraflardan her biri bir çocukla cinsel faaliyette bulunmanın yasak olduğu yaş alt sınırına karar verir.
3. 1.a fıkrasının hükümleri, küçükler arasında rızaya dayalı cinsel faaliyetleri düzenlemeye yönelik değildir.

Madde 19 - Çocuk fuhuşuna ilişkin suçlar

1. Taraflardan her biri, aşağıdaki kasti davranışların suç kapsamına girmesini sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır:
 - a. bir çocuğu fuhuş için işe almak veya bir çocuğun fuhuşa katılmasına neden olmak;
 - b. bir çocuğu fuhuş için zorlamak veya bu amaçla, bir çocuk üzerinden kazanç sağlamak veya çocuğu istismar etmek;
 - c. çocuk fuhuşuna başvurmak.
2. Bu madde kapsamında, “çocuk fuhuşu” ifadesi; ödeme olarak para veya herhangi bir ücret ya da bedel verilmesi veya vaat edilmesi karşılığında, bu ödemenin, vadin veya bedelin çocuğa mı yoksa üçüncü bir kişiye mi yapıldığına bakılmaksızın, bir çocuğu cinsel faaliyetler için kullanma eylemi anlamına gelir.

Madde 20 – Çocuk pornografisine ilişkin suçlar

1. Taraflardan her biri aşağıdaki kasti davranışın, hakkı olmadan işlenmesi halinde, suç kapsamına girmesini sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır:
 - a. çocuk pornografisi üretimi;
 - b. çocuk pornografisi teklifi veya sağlanması;

- c. çocuk pornografisi dağıtımını veya yayınlanması;
- d. kendisi veya başkası için çocuk pornografisi temin etmek;
- e. çocuk pornografisine sahip olmak;
- f. bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla bilerek çocuk pornografisine erişim sağlamak..
2. Bu madde kapsamında, “çocuk pornografisi” ifadesi; görsel olarak bir çocuğun gerçek veya temsili açık cinsel ilişkiye girdiğini ortaya koyan veya bir çocuğun cinsel organlarının cinsel amaç öncelikli olarak her türlü gösterimini içeren herhangi bir materyali ifade eder.
3. Taraflardan her biri, aşağıda belirtilen pornografik materyallerin üretimi ve sahipliğine 1 a ve e fıkralarını kısmen veya tamamen uygulamama hakkını saklı tutabilir:
 - ▶ tamamen temsili sunumlardan veya var olmayan bir çocuğun görüntülerinden oluşan;
 - ▶ 18. Maddenin 2. fıkrasının uygulanmasında belirlenen yaşa ulaşmış ve bu görüntüleri kendi rızalarıyla ve sadece kendi özel kullanımları için üretilen ve üretilen çocukları içeren.
4. Taraflardan her biri, 1 f fıkrasını uygulamama hakkını, kısmen veya tamamen, saklı tutabilir

Madde 21- Bir çocuğun pornografik gösterilere katılımına ilişkin suçlar

1. Taraflardan her biri, aşağıdaki kasti fiilin suç kapsamına girmesini sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır:
 - a. bir çocuğu pornografik gösterilere katılması için işe almak veya bir çocuğun böyle gösterilere katılımına neden olmak;
 - b. bir çocuğu pornografik gösterilere katılması için zorlamak veya bir çocuk üzerinden kazanç sağlamak veya bu amaçla çocuğu her türlü istismar etmek;
 - c. bilerek çocukların katılımını içeren pornografik gösterilere katılmak.
2. Taraflardan her biri, 1 c fıkrasının çocukların 1 a veya b fıkralarına uygun olarak işe alındığı veya icbar edildiği durumlara uygulanmasını kısıtlama hakkını saklı tutabilir.

Madde 22 - Çocukların suistimali

Taraflardan her biri, cinsel amaçlarla, 18. Maddenin 2. fıkrasının uygulanmasında belirlenen yaşa ulaşmamış bir çocuğun katılım olmadan da olsa cinsel sömürü veya cinsel faaliyetlere tanık olmasına kasten neden olmanın suç olarak düzenlenmesi için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.

Madde 23- Çocukların cinsel amaçlar için teşviki

Taraflardan her biri, 18. Maddenin 2. fıkrasının uygulanmasında belirlenen yaşa ulaşmamış bir çocuğa, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla bir yetişkinin, 18. Maddenin 1 a fıkrası veya 20. Maddenin 1 a fıkrası uyarınca belirlenen suçlardan herhangi birini işlemek amacıyla kasten buluşma teklifinde bulunmasını, bu teklifi takiben söz konusu buluşmayla sonuçlanacak icra hareketlerinin gerçekleşmesi halinde, suç olarak düzenlemek için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.

Kingdom of the Netherlands

Bu döküman, Türkiye’de Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC) tarafından yürütülen “Beşte Bir Kampanyası -Avrupa Konseyi, Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunması-” kapsamında Hollanda Kraliyeti Ankara Büyükelçiliği’nin Matra Programı çerçevesinde bastırılmıştır.